

ÉNEKREND - JAVASLAT

REFORMÁTUS ISTENTISZTELETEK SZÁMÁRA

B e v e z e t é s

A református istentiszteletek számára készült énekrend olyan javaslat, mely az egyházi év adott szakaszához, illetve egy bibliai szakaszhoz kötődő legfontosabb énekeket nevezi meg. Az átgondolt énekválasztás nevelő és fegyelmező erő: neveli a gyülekezetet, hogy figyeljen oda az ige és az ének üzenetére is. Megkönnyíti az egyházzenesz munkáját is, mert előre eltervezheti, mely éneket tanítja meg a gyülekezetnek, mely énekhez keressen megfelelő előjátékot, kíséretet vagy éppen többszólamú feldolgozást. Az énekrend évről évre részben vagy egészben ismétlődhet. Ha ismétlődik, az itt javasolt énekek ismertsége megnövekszik, s mindinkább a gyülekezeti éneklés törzsanyagává válik.

Habár egyházunk jelenlegi prédikációs gyakorlata elsősorban a *Bibliaolvasó kalauz* kontinuos olvasási rendjéhez igazodik, mely csak lazán kötődik az egyházi év szerkezetéhez, témául mégis az egyházi év már ógyházi korban kialakult tematikus rendjét követjük, ahhoz választva meg énekajánlatunkat.

Miben tűnik többnek ez a rend? Egyrészt azért, mert nem egy igéhez (mint lekciohoz, vagy abból kivett textushoz) kötődik, hanem több igeszakasz (leggyakrabban zsoltár, epistola-levélrészlet és evangélium) együttesen tárja fel az isteni üzenetet. (Az igemagyarázat leghitelesebb módja éppen ez, amikor az egyik igerész magyarázza a másikat.) Másik előnye az egyházi év figyelembe vételének, hogy hetenkénti fokozatokban egymásra következőként épül fel az főünnepig az evangéliumi üzenet. Harmadik előnye a kiszámíthatóság. Ha előre kiszámíthatók a vasárnapok témái, textusai, nemcsak a gyülekezeti éneket, de énekkar esetén a kórus szolgálati rendjét is jobban át lehet gondolni, előkészíteni.

Az istentiszteleti rendünkben ajánlott öt éneknek külön-külön szerepe van, így tematikailag sem egyformán kapcsolódnak az igéhez-ünnephez.

A fennálló ének tömören, lényegre törő módon ragadja meg a témát. Legalkalmasabb erre egy zsoltár, vagy más ünnepi ének. Ha egy verset veszünk is, annak is legyen önmagában mondanivalója – vagy kötődjék az Apostoli köszöntésben mondott igéhez. Tanácsos lenne több alkalommal (főleg rövid versszak esetén) egy második verset is hozzávenni!

A fő (vagy derekas) ének jobban kibonthatja a mondanivalót, mivel több verset (legalább 4-et, de akár 8-at is) eléneklünk belőle. Ha csak lehet, énekeljük az éneket összes versével!

Az ének hangulati jellege harmonizáljon az egyházi év időszakával! Karácsonyi, húsvéti időben alapvetően hálaadó jellegű, advent, böjt idején visszafogottabb, befelé forduló, imádságjellegű énekeket válasszunk!

Igehirdetés előtt az ige üzenetéért könyörgő (234, vagy 368. és következő) énekek egy-egy verse, vagy számos más dicséret 1-1 hasonló énekverse a legalkalmasabb.

A ráfelelő ének a helye a legszubbjektívebb hangulatú, imádságszövegű énekeknek. Válasszunk itt is több verset, de akár teljes ének is elhangozhatna.

A záróének választásánál az üzenet „kicsendítésére” figyeljünk oda, amely nem minden esetben kötelező „hallelujázás”, hanem az esztendő adott szakához igazodva akár a csendes bizodalom hangja is lehet.

Énekválasztásunkban ezen túl célul tűzhetjük, hogy pl. a böjti időben mely ide illő zsoltárokat, vagy bűnbánati dicséreteket akarjuk használatba venni.

Nagyböjt 1. vasárnapja

Az egyházi év vasárnapjai közül a böjti, a húsvéti vasárnapok és még néhány más vasárnap latin nevet kapott. A **Nagyböjt első vasárnapjának** neve: *Invocabit*. Ez a név – miként a többi esetben is – annak a zsoltárrészletnek kezdő szava, ami a latin liturgiában kezdőénekként (*introitus*) a vasárnap zsoltárának egy részletét szólaltatja meg. „*Invocabit me et ego exaudiam eum...*” – Segítségül hív engem, ezért meghallgatom őt. Ez a részlet a 91. zsoltár 15. verse. E zsoltár 11. versét idézi a Sátán Jézus megkísértésekor, nem véletlen, hogy a vasárnap „klasszikus” evangéliuma Máté 4,1-11, a megkísértés története. Amíg az ősi evangélium Jézus életének próbatételéről szól, az epistolában (2. Korinthus 6,1-10.) az apostol vallja meg szolgálatával együtt járó szenvedéseket. Mindezekhez az igékhez a zsoltár kezdőszavai mintegy igei üzenetként kötődnek: Aki a felséges Úrnak lakozik oltalmában... az ilyen nyilván mondhatja: Isten az én kővárom. (Sz. Molnár Albert fordítása) Így utal *Invocabit* vasárnapján egymásra három ígerész. Talán nem is a konkrét történet, a zsoltár, hanem sokkal inkább a gondolat – a kísértésben, nehézségben Istenre hagyatkozás – a lényeg, ezért a vasárnapokhoz még számos más „perikóparend” született, az *Invocabit* ugyanakkor az egyik legjobban kikristályosodott ígerészekkel rendelkezik. Nem véletlen, hiszen az egyházi év 40 napos böjti időszaka elején Jézus 40 napos böjtjére utal, mint a ki az övéi előtt mindenben példa.

Zsoltárválasztásunk egyértelmű, ha ismeri a gyülekezet a 91. zsoltárt. Fennálló éneknek (1. és ha lehet 8. versével), vagy Fő („Derekas”) éneknek 1, 5-8. verseivel (a Főének még hosszú versszak esetén is minimum 4 vers legyen!) egyaránt alkalmas. Az évszázadok alatt a „Semmit ne bánkódjál” (38.) és az „Erős vár” (390.) kötődött legerőteljesebben ehhez a vasárnaphoz. (Többek között az evangélikus Eperjesi Graduálban és a református Öreg graduál Somorján használt példányában egyaránt találunk egyházi évhez illesztett énekrendet, mindkettő utal e két énekre. Az Öreg Graduál Somorjai példányának kéziratos bejegyzései egyébként az egyik egyértelmű bizonyosság arra, hogy az egyházi év szerinti gondolkodásnak a reformátusoknál is van nyoma a XVIII. század végéig.)

Énekek Nagyböjt 1. vasárnapjára:

Fennálló: 91,1,8. Aki a felséges Úrnak (vagy 130,1,4.)

Fő: 380,1,7-10 Semmit ne bánkódjál

Igehirdetés előtt: 180. A töredelmes szívet

Ráfelelő ének: 338. Lelki próbáimban

Záróének: 390. Erős vár

Nagyböjt 2. vasárnapja

Nagyböjt második vasárnapja az ősi énekrend alapján a *Reminiscere* nevet kapta a latin *introitus* kezdetéről: „*Reminiscere miserationum tuarum, Domine...*” – Emlékezzél meg Uram, irgalmasságodról, mert azok öröktől fogva vannak ... Ez a 25. zsoltár 6. verse, fennálló énekül tehát a közismert 25. genfi zsoltár 1. és 3. versét válasszuk! Legjobb, ha az apostoli köszöntés is ezt az igét idézi.

A vasárnap evangéliumi szakasza a Máté 15,21-28-ban található: a kananeus asszony története. Az első vasárnaphoz hasonlóan harcra szól az ige, Jézus próbára tette az asszonyt, hogy hite erőssége nyilvánvalóvá legyen. A másik ígerész (epistola) az 1. Thesszalonikai levél 4,1-8. versei, mely a megszentelt életre int. Harcainkban, próbák között bünbánattal kiálthatunk Istenhez, hogy a szent életre alkalmassá tegyen bennünket.

Az alábbi énekek közül a 379. dicséret régebbi énekeskönyvekben úrvacsorai énekként szerepelt, különösen 2. verse miatt, de 5. versével igehirdetés előtti fohászkodásra is alkalmas. Ugyanez érvényes a 391. dicséret 5. versére. A két ének nagyon hasonló gondolatmenetű. Utóbbi szövege erőteljesebb, markánsabb könyörgés, dallama is nagyobb ívet jár be, fel- és lecsapó dallamugrásai még inkább kiemelik a szöveg erőteljességét, míg az előbbi ének szövegében-dallamában egyaránt kiegyenlítettebb. Mindkét ének szerepel az e vasárnapra összeállított régi énekkönyvekben.

Énekek Nagyböjt 2. vasárnapjára:

Fennálló ének: 25,1,3. Szívemet hozzád emelem/Emlékezzél jóvoltodból

Fő (derekas) ének: 379. Emlékezzél Úr Isten vagy 239. Úr Jézus, hozzád kiáltok

Igehirdetés előtt: 180. Uram a töredelmes szívét – vagy 151. Uram Isten, siess

Ráfelelő ének: 225, 7. Adj igaz hitet a te szent Fiadban – vagy
372,5-6. Vedd el a mi szívünknek hitetlenségét

Záró ének: 391. Vedd el Úr Isten rólunk haragodat

N a g y b ö j t 3 . v a s á r n a p j a

Nagyböjt harmadik vasárnapjának neve is a 25. zsoltárból, annak 15. verséből származik: *Oculi mei semper ad Dominum...* Szemeim mindenha az Úrra néznek, mert ő húzza ki a tőrből lábamat. Tekints reám és könyörülj rajtam, mert árva és szegény vagyok. A genfi zsoltárok versbe szedésekor strófa közepére került ez a szöveg, ezért nehezebb rálelni, mindenesetre az énekeskönyvi zsoltár 1. és 7. verse legyen fennálló ének!

Mint a két héttel korábbi *Invocabit* vasárnap, az evangéliumi rész itt is Jézus és a Sátán közötti harcról beszél. A Lukács 11,14-28. szakaszt megelőzően Jézus ördögöt űz ki a némából, ami kapcsán ördögi hatalommal vádolják meg némelyek. Ennek kapcsán fejti ki Jézus, hogy ő erősebb az „erős fegyveres”-nél is. Ismét csak harcról szól tehát az ige: a sötétség és a világosság közötti harcról, amelyben Krisztus megváltottainak a világosság fiaiként kell járniuk. Az Efézus 5,1-9. szól erről, mely egyben saját önvizsgálatunk alapja is lehet e vasárnap.

A választott 161. dicséret jól ismert ének, Tinódi Dávidról és Góliátról megverselt históriás éneke, az énekeskönyvbe csak a keretversek kerültek be, így általános érvényű az Isten melletti harcról, küzdelemről szóló szöveg.

A 482. dicséret az Úri imádság (Miatyánk) egyik parafrázisa, versbe szedett formája.

Énekek Nagyböjt 3. vasárnapjára:

Fennálló ének: 25,1. és 7. Szívemet hozzád emelem/Az igaz istenfélőknek

Fő (derekas) ének: 161. Siess keresztyén

Igehirdetés előtt: 151. Uram Isten, siess

Ráfelelő ének: 239,5. Nagy harcban, ellenkezésben

Záró ének: 482. Mi kegyes Atyánk, kit vallunk hitünkben

N a g y b ö j t 4 . v a s á r n a p j a

Nagyböjt első három vasárnapjának áttekintése után a 4. vasárnap több meglepetéssel is szolgál. Először: nem zsoltárból, hanem Ézsaiás 66,10–11. verseiből származik az introitus (kezdőének) szövege: *Laetare Jerusalem: et conventum facite omnes qui diligitis eam...* „Örüljetek

Jeruzsálemmel és örüljete felette mind, akik őt szeretitek; vigadjatok vele örvendezéssel mindnyájan, akik gyászoltatok miatta!” Az ének középső része már a zsoltárok könyvéből, mégpedig a 122-ből idéz: „Örvendezek, mikor mondják nékem: Menjünk el az Úr házába!” A két igerész ismét egymásra utal, mintegy dramatikus párbeszédet jelenít meg az istentisztelet kezdetén.

Másodsor: meglepetésként hatnak a böjt közepén az *örüljete* és *örvendezek* szavak – de nem a böjt vándorlás ért véget, csak a mennyei cél ragyog fel a fáradt zarándok előtt. Az előbb említett ézsaiási idézetten kívül a vasárnaphoz tartozó, elsőnek olvasott igeszakasz (Galata 4,21–31.) is a „magasságos Jeruzsálem”-et említi, amely „mindnyájunknak anyja”. Igen, ez az anyaszentegyház – a mennyei Jeruzsálem földi képe – és én ennek egyik gyülekezetébe, az Úrnak házába indulhatok örömmel mindig, ha eljön az idő. (Így van-e? Ott van-e a helyem? Otthonom-e a mennyei Jeruzsálemnek ez a kis földi szelete?)

A vasárnap evangéliuma (János 6,1–15.) Jézus Krisztusról szól, aki – a csodálatos kenyérszaporítás üzenete szerint – betölti az övéinek testi és lelki szükségét. Ő az élet kenyere, akinek – hogy valóban életet adhasson az övéinek – előbb búzamazgként meg kellett halnia. (János 12,24.)

A kezdő igékhez talán legjobban illeszkedik a 65. zsoltár 1. és 3. versével, de alkalmasak a 122. vagy a 84. zsoltár megfelelő versei is.

A 337. dicséret első kettő és néhány utolsó versével előre mutat a Nagyhétre, egyszersmind Jézusra, aki – igei hasonlat szerint – nemcsak élő kenyér, hanem élő fa is. Ugyancsak Jézusra és az őbenne való megelégedésre mutat Clairvbaux-i Bernát himnusza, melyet Ráday Pál költött át. (452.)

A német evangélikus énekeskönyv erre a napra a *Jézus vígasságom* koráléneket ajánlja, melyet akár mindhárom versével énekelhetünk igehirdetés előtti fohászkodásként.

Mind a 23. zsoltár, mind a 450. dicséret szerepel a régi énekajánlásokban.

Ez utóbbi ének záró verse visszautal a kezdő igére, hálaadó keretbe foglalván az istentiszteletet: „Dicsérd azért Jeruzsálem, Uradat! Áldjad, Sion, mennyei királyodat”

Énekek Nagyböjt 4. vasárnapjára:

Fennálló ének: 65,1,3. A Sionnak hegyén / Javaival a te házadnak

- vagy 122,1. Örülök az én szívemben,
- vagy 84,1,3. Ó Seregeknek Istene / Ó boldog az ember nyilván

Fő (derekas) ének: 337,1–2, 12–15. Paradicsomnak te szép élő fája

- vagy 451. Jézus édes emlékezet

Igehirdetés előtt: 294,1. (2–3.) Jézus, vígasságom

Ráfelelő ének: 23,1. (2–3) Az Úr énnékem őriző pásztorom

Záró ének: 450. Drága dolog az Úr Istent dicsérni

N a g y b ö j t 5 . v a s á r n a p j a

Nagyböjt 5. vasárnapja Dominica Passionis – *Szenvedés vasárnapja* néven is ismert, de sokhelyütt Feketevasárnap a neve. Kezdőéneke a 43. zsoltár verseit tartalmazza: Judica me, Deus... „*Ítéld meg engem, ó Isten! és oltalmazd meg ügyemet az irgalmatlan nemzetség ellen; az álnok és hamis embertől szabadíts meg engem. Hiszen te vagy oltalmam Istene... Küldd el világosságodat és igazságodat, azok vezessenek engem: vigyenek el a te szent hegyedre és hajlékaidba.*”

Tudjuk, hogy Jézus a kereszten a 22. zsoltár szavaival imádkozott, ez a zsoltárrészlet pedig mintha az igazságtalan megítéltetésre előretékintő Megváltó szavai lennének. De nemcsak Nagycsütörtök éjszakáján kellett elviselnie a hamis vádaskodásokat Jézusnak: a vasárnapi evangéliumi szakasz épp egy ilyen esetet hoz elénk a János 8,46–59-ből. A zsidók izzó szenvedélyű vádaskodásával és kődobálásba torkolló gyűlöletével éles ellentétben állnak Jézus tiszta szavai. Az

emberi értelem és okoskodás ma is éppilyen értetlenül, botrányt kiáltva áll a megváltás titka előtt. Ez a titok, a Nagypéntek lényegi tartalma szólal meg az epistolában (Zsidók 9,11–15.): a Főpap megjelent, hogy a világ bűnéért bemutassa az áldozatot.

Ez a vasárnap tehát figyelmünket már egyértelműen a keresztre irányítja, ideje elővenni a nagyheti énekeket, a passiótörténetet, vagy annak számos zenei feldolgozását.

Mivel a 43. zsoltár meglehetősen ismeretlen ének, a tartalmilag hasonló, szintén zsoltáralapú – a 27. zsoltár alapján készült – 240. dicséret két versét ajánljuk. A főének a szenvedéstörténetet felidéző 440. dicséret első fele (melynek második fele nagyon alkalmas úrvacsorai éneknek, mivel szépen fejt ki annak lényegét), vagy a gyülekezetekben egykor közismert nagyheti ének, a 335. dicséret. Záróénekként az Ézsaiás 53. alapján íródott 336. dicséretet ajánljuk az ott megjelölt 415. dicséret, vagy a jóval ismertebb és éppúgy alkalmas 500. (Krisztus ki vagy nap és világ) dallamára.

Énekek Nagyböjt 5. vasárnapjára:

Fennálló ének: 43,1,3. Ítéld meg engemet, Úr Isten / Igazságodat add értenem,

vagy 26,1,3. Légy ítélőm, Uram / Látom szemem előtt...

vagy 240,1,4. Ó én két szemeim / Ó mennybéli Isten

Fő (derekas) ének: 440,1–7. Jer, lássuk az Úr keresztyét

vagy 335. Ó ártatlanság Báránya

Igehirdetés előtt: 333,1. Buzdítsd fel Uram, lelkemet

vagy 380,7. Siess most mihozzánk...

Ráfelelő ének: 295, Jézusom, ki árva lelkem

Záró ének: 336. (1–9,15. vagy 1,10–15.) Dicsérd lelkem, Istenedet (énekelhető az 500. dics. dallamára is)

V i r á g v a s á r n a p

Virágvasárnap latinul Dominica in Palmis nevet kapta, amely nem ezúttal nem zsoltárversre, hanem a nap evangéliumi eseményére utal. Mindannyian tudjuk, hogy ezzel veszi kezdetét a Nagyhét. Sajátos keretet ad ennek a jeruzsálemi bevonulás története, melynek üzenete lehet, hogy a Király önként jött Jeruzsálembe (önként jött a földre), hogy ott magát "megüresítse" és áldozati bárányként magát feláldozza. Éppen erről beszél az epistola-ige, a Filippi levél Krisztus-himnusza. (Fil. 2,5–11.) Virágvasárnapot tehát csak a szenvedéssel és a kereszthalállal együtt érthetjük és ezt énekválasztásunkban is vegyük figyelembe! Érdemes egy mondatban megjegyezni, hogy a régi egyházban olyannyira szimbolikussá vált a bevonulási történet, hogy erre külön szertartás alakult, mely még az istentisztelet előtt a templomon kívül játszódott le énekekkel, igeolvasással és az eseményt felelevenítő szimbolikus cselekedetekkel, magán a templomi szertartáson a Filippi-levélrészlet mellett már a Máté passió (26. és 27. fejezetek) olvasása került sorra.

Virágvasárnap énekeit tehát három helyről válogathatjuk: zsoltárok (pl. 118.), a vasárnap történetének énekei (330, 331.) és a nagyhét énekei (különösen 335, 336, 342, 344.)

A zsoltárok közül a 118. kapcsolódik szó szerint is az evangéliumi eseményhez, a nagyheti énekek közül pedig a legtalálhatóbb talán a 335. dicséret 1. verse, melyben Jézus Krisztusnak mind áldozat volta (Ártatlanság Báránya), mind pedig mindenható hatalma (Egek Királya) megnevezésre kerül.

Énekek Nagyböjt 6. vasárnapjára (Virágvasárnap):

Fennálló ének: 118,1. 11. és/vagy 13. versek Adjatok hálákat az Úrnak / E kő, amit a házépítők / Áldott, aki az Úr nevében

vagy 331,1. A nagy Király jön...

Fő (derekas) ének: 330. Örvendezzen már e világ (lehetőleg e kevésbé ismert éneket is tanítsuk meg a gyülekezeteknek)
Igehirdetés előtt: 335,1. Ó ártatlanság Báránya
Ráfelelő ének: 331,4–5. Ó édes Jézus...
Záró ének: 344. Királyi zászlók lobognak
 vagy 336. (1–9, 15. vagy 1,10–15.) Dicsérd lelkem, Istenedet (énekelhető az 500. dics. dallamára is),
 vagy 342. Jézus világ Megváltója

N a g y h é t

A Nagyhéten gyülekezeteinkben általában az ünnepi előkészítők mellett Nagypénteken van istentisztelet, számos helyen azonban Nagycsütörtök este - az úrvacsora szereztesének emlékére - sor kerül úrvacsorás istentiszteletre. A nap epistola-igéje maga a szerezteségi ige (1. Kor. 11,23–29.), evangéliumi olvasmánya a lábmosás története.

Az úrvacsorával kapcsolatban itt jegyezzük meg, hogy sokfelé (tagadhatatlan "praktikussága" és népszerűsége ellenére) téves gyakorlatként elterjedt a 457-tel kezdődő dicséretes kizárólagos éneklése. Az énekeskönyv kijelölt úrvacsorai énekei egyrészt a 435. és 443. között találhatók, de számos más dicséret és zsoltár alkalmas arra, hogy az úrvacsoravétel élményét elmélyítse, megfelelő válogatással pedig gyülekezeteink énektudását, énekismeretét gyarapítsa.

Énekek Nagycsütörtök napjára:

Fennálló ének: 111,1. és 3. Hálát adok Uram, néked / Csuda dolgait az Isten
Fő (derekas) ének: 440,1. és 8. verstől Jer lássuk az Úr keresztségét / Ezért szerzé szent asztalát
Igehirdetés előtt: 295,1. Jézusom, ki árva lelkem
 vagy 294,1. Jézus, vígasságom
 vagy 437,1. Ó, Jézus, mi idvességünk
Ráfelelő, illetve úrvacsorára készítő ének: 439,5–6. Azért, kik éheztek, jertek az Úr asztalához
Úrvacsora alatt: 293. Jézus, ó mi idvességünk; 286. Jer, dicsérjük az Istennek Fiát
Záró ének: 336. (1–9, 15. vagy 1,10–15.) Dicsérd lelkem, Istenedet (énekelhető az 500. dics. dallamára is).

A Nagyhét egyéb igei alkalmaira az ünnep énekei (332–346.), más bűnbánati énekek (205–230.) mellett választhatunk a bűnbánati zsoltárokat (6, 32, 38, 51, 102, 130, 143.) és további, a Nagyhéthez kapcsolódó, de kevésbé ismert, de Jézus Krisztus értünk hozott szenvedésére utaló zsoltárokat, pl. a kereszten elhangzó 22. zsoltárt, valamint a kevésbé ismert 69. (dallama az 51-re éneklendő) és 71. zsoltárt (ez pedig a 31-dikre éneklendő).

A keresztyén egyházakban kialakult szokás szerint Nagypéntek napján leggyakrabban a János szerinti szenvedéstörténet az ige (János ev. 18. és 19. fejezete), olvasmányként pedig kivételképpen nem levélrészlet (epistola), hanem Ézsaiásnak az Úr szenvedő szolgájáról mondott próféciája (Ézs. 53,1–12.) került elő. Ha lehet, énekekben is szólaltassuk meg a 22. zsoltár szavait! A derekas énekek lehetőleg olyat válasszunk, ami a nap központi eseményéről, a kereszthalálról szól, például a 341. dicséretet, mely Európa-szerte a legismertebb nagypénteki ének. Számos szép korálfeldolgozás készült ez énekre, amelyet már a böjti idő kezdetétől alkalmas helyen megszólaltathatunk, mégis, sehol máshol nincs jobb helyen, mint Nagyhéten, vagy Nagypéntek istentiszteletén.

Énekek Nagypéntek napjára:

Fennálló ének: 22,1,4. (alkalmasak még a 9–11. versek is) Én Istenem... / Aki lát, minden csúfol engemet

Fő (derekas) ének: 341. Ó Krisztusfő, te zúzott

vagy 337. (javasolt rövidítés: 1. és 4–11.) Paradicsomnak te szép élő fája

Igehirdetés előtt: 333,1. Buzdítsd fel, Uram, lelkemet

Ráfelelő: 344. Királyi zászlók lobognak (ha lehet, kivételképpen minden versével!)

Záró ének: 340,1, 5–8. Te drága Jézus... / Meghal a jó, ki hűség volt s alázat

vagy 339. Jézus, Istennek Báránya

esetleg a 335. ill. 336. dicséretetek

H ú s v é t

A Húsvét ünnepének énekeivel kapcsolatban ismét a zsoltárok jelentőségére szeretnénk rámutatni. A 117. és a 118. zsoltár kiemelt szerepet kap vasárnap, hétfőn pedig a 105. zsoltár. Főünnepeken elsősorban a legismertebb énekeket tanácsos választanunk, de a 118. zsoltár ismert dallamával (66-dikra éneklendő) könnyen beemelhető. Köszöntő igeként vehetjük a bibliai zsoltár 24. versét (ez minden vasárnapi istentiszteletünk oka és eredője): *Ez a nap, a melyet az Úr rendelt...* (Latinul: Haec dies quam feit Dominus..., ami egyébként a latin istentisztelet második éneke.) A legősibb, és ma is népszerű „Krisztus feltámadott” ének eredeti helye az igehirdetés előtt van, így kerülhet a zsoltár is helyére - fennálló énekként. Az feltámadásünnep továbbörzésének „lélekre ható” eleme lehet, ha Pünkösdig minden istentiszteleten igehirdetés előtti énekként énekeljük a 185-t és az énekrendben e mellett még egy húsvéti ének szerepel. (Erre még visszatérünk.)

Az ünnep első napja a feltámadás tényét és üzenetét hirdeti, a második nap az emmausi tanítványokra utalva a Jézussal találkozás személyes élményét állítja középpontba a alábbi igék alapján. A vasárnapi istentisztelet ógyházi igéi: Márk 16,1–8. és 1. Kor. 5,6–8., a hétfői ünnep igéi: Luk. 24,13–35. és Csel. 10,34–43.

Énekek Húsvét vasárnapjára:

Fennálló ének: 118,1. és 12. Adjatok hálákat az Úrnak / E jeles napot ömagának...

Fő (derekas) ének: 356. Felvirradt áldott szép napunk

vagy 350. Feltámadt a mi életünk

vagy 351. Emlékezzünk ez napon

vagy 348. Jézus meghalt bűneinkért

Igehirdetés előtt: 185. Krisztus feltámadott

Ráfelelő, illetve úrvacsorára készítő ének:

347. Jézus, ki a sírban valál (ajánlott rövidítés 3–5. Nincs már szívem félelmére

vagy 353. Krisztus feltámadta igazságunkra (ajánlott rövidítés: 1, 5–7.)

Úrvacsora alatt többek között az ünnepi énekek közül ajánlott:

349. Jézus meghalt bűneinkért

352. Krisztus ím feltámadta

357. Jézus, én bizodalمام

Záró ének: 350. Feltámadt a mi életünk

vagy 196. Mondjatok dicséretet

Énekek Húsvét hétfőjére:

Fennálló ének: 105.1–2. Adjatok hálát az Istennek

Fő (derekas) ének: 357. Jézus én bizodalمام

vagy 350. és 354. énekek valamelyike (fő szempont, hogy minden fontos és ismert húsvéti ének egyenlőképpen sorra kerüljön, sőt bővüljön az énekek köre)
Igehirdetés előtt: 185. Krisztus feltámadott
Ráfelelő, illetve úrvacsorára készítő ének:
388,5. és 8. verse Maradj meg, Uram, velünk / El ne távozzék tőlünk
vagy 511,1–2. Maradj velem...
Úrvacsora alatt ajánlottak a vasárnapi énekrendnél megjelöltek.
Záró énekként ajánlottak a vasárnapi énekrendnél megjelöltek.

Quasimodogeniti (Húsvét utáni 1.) vasárnap

Amint karácsony nyolcadnapja a kiskarácsony nevet, Húsvét nyolcada a kishúsvét, vagy fehérvasárnap elnevezést kapta. A vasárnap latin neve ismét az első ének (a latin introitus) első szavát idézi a Krisztusban újjászületetteknek: Quasimodo geniti infantes... Mint most született csecsemők, a tiszta, hamisítatlan tej után vágyakozzatok (2. Péter 2,2.), melyhez a 81. zsoltár kapcsolódik: Örvendezetek az Istennek, a mi erősségünknek: ujjongjatok a Jákób Istenének!
A vasárnap epistola-igéje az 1. János 5,4–10 (A hit, ami legyőzi na világot), evangéliuma pedig János 20,19–31. (Tamás kételkedése és hite.)

A húsvét-ünnepi énekek ismertetésénél utaltunk már rá, hogy a feltámadásról szóló énekeket ne hagyjuk el, hanem egész Pünkösdig éljünk velük! Énekeskönyvünkben csak három ének található (351, 352, 354.), de a régi énekeskönyvek többet is tartalmaztak, melyek szövegükben, versezetükben mind a „Krisztus feltámadott” 185. dicséretünkből erednek. Azért alakult ennyi változata ennek az éneknek, mert Húsvét után még hetekig a *Surrexit Christus* gondolatköre határozta meg az istentiszteleteket és az igehirdetéseket. Mára viszont ezek a szép magyar dicséretetek (250–354.) háttérbe kerültek, újra kell tehát felfedeznünk ezt a területet.

Énekválasztásunkat tehát a zsoltárok és a húsvéti énekek határozzák meg most és a ránk következő vasárnapokon is.

Énekek Quasimodogeniti vasárnapjára (Húsvét utáni vasárnap):

Fennálló ének: 81,1–3. Örvendezetek a erős Istennek

Fő (derekas) ének: 354. A Krisztust megfeszíték

Igehirdetés előtt: 185. Krisztus feltámadott

Ráfelelő ének: 232. (1–3. vagy teljes ének) Hiszek a mennybéli egy Istenben...

Záró ének: 116,7–11. Mit adjak az Úrnak jótettiért?

Misericordia Domini (Húsvét utáni 2.) vasárnap

A Húsvétot követő második vasárnap leginkább evangéliumi szakaszáról ismert, innen Jópásztor-vasárnap a közkeletű neve. A kezdő (introitus) ének ugyanakkor a 33. zsoltárt idézi: Misericordias Domini plena est terra... *Az Úr kegyelmével telve a föld, az Úr szavára lettek az egek. Ujjongjatok ti igazak, az Úrban; a hívekhez illik a dicséret.* (Zsolt. 33,5-6,1.) A zsoltárból kiemelt szövegrész – a *kegyelem-irgalom* – történetesen a Szenci-szöveg 3. versének közepén olyannyira súlytalan említést kap, hogy tartalmi szempontból legalább annyira indokolt a 89. zsoltár első versének választása: Az Úrnak irgalmát örökké éneklek.

Az első igeszakasz (epistola) Krisztus szenvedésére utal vissza, akihez mint lelkünk pásztorához tévelygő juhokként megtérhetünk. (1.Péter 2,21-25.) Ezek után következik a jól ismert

evangéliumi példázat (Ján. 10,11-16.) a jó pásztorról, aki „életét adja a juhokért”. (Ismét a Húsvétra történő visszautalás.)

Énekeskönyvünkben számos énekben felbukkan pásztor-motívum, mégsem feltétlen mindegyik illik ehhez a vasárnaphoz. A főénekül ajánlott 297. dicséret például a Péter leveléből vett gondolatokhoz hasonlóan magasztalja Krisztust, a 215. dicséret első versével pedig ugyanezen igerésznek befejező verséhez kapcsolódik.

Énekválasztásunknak egyik fontos eleme, hogy egyes énekek nem szorosan a vasárnap témájához, hanem inkább az adott ünnepkörhöz kapcsolódnak inkább. Régi szokás szerint a feltámadásról szóló énekeket nem hagyták el, hanem egész Pünkösdig énekelték őket. A feltámadásért szóló hálaadásunk ezért abban is szép kifejezést nyerhet, ha pünkösdig istentiszteleteink elmaradhatatlan eleme lesz legalább egy húsvéti ének választása. Egyik javaslatunk szerint az igehirdetést megelőző ének lehet ennek helye, de az istentiszteletet „kicsendítő” záróének is alkalmas a húsvéti hálaadás kifejezésére.

Énekek Misericordia Domini vasárnapjára (Húsvét utáni 2. vasárnap):

Fennálló ének: 33,1,3. Nosza istenfélő szent hívek

vagy 89,1. Az Úrnak irgalmát örökké éneklek

Fő (derekas) ének: 297,1,5-9. Ő seregeknek hatalmas királya,

vagy 260.2-től (válogatott versekkel) Tudom, hogy pásztorom...

vagy 215. Eltévedtem, mint juh

Igehirdetés előtt: 185. Krisztus feltámadott

Ráfelelő ének: 437,1. Ó Jézus, mi idvességünk

vagy 23,1. Az Úr énnékem őriző pásztorom

Záró ének: 229. Hű pásztorunk, vezesd a te árva nyájadat,

vagy húsvéti dicséret, elsősorban 350-354, 356-357.

Jubilate (Húsvét utáni 3.) vasárnap:

Jubilate vasárnapjának kezdőéneke a 66. zsoltár 1-2. verse: *Jubilate Deo omnis terra, psalmum dicite nomini ejus... Örvendezz Istennek, ó te egész föld. Énekeljétek az ő nevének dicsőségét; dicsőítsétek az ő dicséretét! Mondjátok Istennek: Mily csodálatosak a te műveid: a te hatalmad nagy volta miatt hízelegnek néked ellenségeid.* A zsoltárt énekelve Istennek elsősorban arra a csodálatos nagy művére gondolhatunk, amelyet ő Húsvét ünnepben adott – hisz „ez volt a legtöbb, nekem ezt szánta (ld. 321. dics. 5. vers vége).

A dicsérő zsoltárok és húsvéti dicséret mellett érdemes most az evangélium kijelölt szövegére figyelni, mely ezen és a rákövetkező két vasárnapon – tehát éppen Pünkösdig – János evangéliuma 16. fejezetéből, Jézus búcsúbeszédéből vétetett. A Jubilate vasárnapjára kijelölt versek (16–23a) látszólag teljes ellentétben állnak a győzelmes húsvéti örömmel és hálaadással, amit a 66. zsoltárban látunk: arról olvasunk, hogy Jézus egy ideig a tanítványaival lesz, majd eltűnik és újból visszajön, örömről és szomorúságról olvasunk, amit a tanítványoknak meg kell tapasztalniuk, de végül minden szomorúság és fájdalom örömmé fordul. Az epistola-ige (1. Pt. 2,11-20.) is az evangéliumi rész 20. verséhez kapcsolódik, Jézus mindenkori tanítványainak küzdelmes életére mutat. Öröm és szomorúság, harc és győzelem kettősségét, a diadalba vetett hit győztes bizonyosságát fogalmazza meg nekünk a vasárnap üzenete és ez az üzenet nyert zenei megfogalmazást J. S. Bach egyik leghíresebb, erre a vasárnapra írt, 12. számú, *Weinen, Klagen* – kezdetű kantatájában is. Ez a mű nemcsak azért híres, mert a 2. tétel félhangonként ereszkedő témája a h moll mise Crucifixus-tételében is felbukkan (mellesleg ez a csodálatos zenei kapcsolat azt az üzenetet is hordozza, hogy a tanítvány is részt mestere szenvedéséből, vö. Fil. 1,29.), de Liszt

Ferenc leányának halálakor ugyancsak innen vette a vígasztalást, bizonyság erre a bachi témára írt, hasonló című variációsorozata.

Énekválasztásunkban a zsoltár és a húsvéti énekek mellett az evangéliumi szakasz üzenetéből következőleg is megjelenhetnek a Szentlélekért könyörgő énekek.

Énekek Jubilate vasárnapjára (Húsvét utáni 3. vasárnap):

Fennálló ének: 66,1. Örvendj egész föld az Istennek

Fő (derekas) ének: 357. Jézus, én bizodalمام

Igehirdetés előtt: 185. Krisztus feltámadott,

vagy 371,1-2. Jézus Krisztus, egy Mesterünk

Ráfelelő ének: 370,3. Ó, mi édes Vígasztalónk

vagy 372,2-3. Ó Szentlélek, árváknak kegyelmes Atyja (vagy más hasonló könyörgés)

Záró ének: 353. Krisztus feltámadása igazságunkra

vagy más húsvéti dicséret, elsősorban 350-354, 356-357.

Cantate (Húsvét utáni 4.) vasárnap

A Húsvétot követő 4. vasárnap kezdőéneke a 98. zsoltár első két verse: Cantate Domino canticum novum, alleluja: quia mirabilia fecit Domino, alleluja... *Énekeljete az Úrnak új éneket, mert csodadolgokat cselekedett, a népek előtt megjelentette az ő igazságát. Megsegítette őt az ő jobbkeze és az ő szentséges karja.*

Egyházunkban az egyházi ének és zene ünnepe lett az egyik (nem mindig a negyedik) húsvétot követő vasárnap. A Cantate-vasárnap azonban az ének-zene szerepét tekintve semmivel sem emelkedik ki a többi vasárnapok sorából és mi is akkor teszünk jól, ha nemcsak ezt, de minden vásár- és ünnepnapra istentiszteletet ünneplővé tesz az Úrról szóló, őt magasztaló ének. A hálaadás sohasem öncélú, nem kedvtelésünk gyümölcse, hanem Isten tettein való örvendezés gerjeszti azt bennünk. Ez a zsoltár többek közt így fogalmaz: „Énekeljete... mert csodadolgokat cselekedett”, és ez így húsvét után mi másra vonatkozhatna, mint a legnagyobb csodára: Krisztus feltámadására, a halál fölötti győzelemre?

A kijelölt igerészek már pünkösdre utalnak. Az evangéliumból vett részlet a Jubilate-vasárnapon olvasott szakasz előzménye (János 16,5-15.), ahol Jézus a megígért Szentlélekről szól tanítványainak. Az epistola-ige (Jakab 1,16-21.) ebben az összefüggésben azt húzza alá, hogy Isten ajándéka – a várt Szentlélek – tökéletes ajándék.

Alábbi énekválasztásunk hármassal így foglalható össze: zsoltár, húsvéti dicséret, pünkösd könyörgés.

Énekek Cantate vasárnapjára (Húsvét utáni 4. vasárnap):

Fennálló ének: 98,1.(2.) Énekeljete új éneket

Fő (derekas) ének: 371. Jézus Krisztus egy Mesterünk

Igehirdetés előtt: 185. Krisztus feltámadott,

vagy 380,7. Siess most mihozzánk

Ráfelelő ének: 369,1.7. Jövel Szentlélek Úr Isten / Te vagy a nagy Úr Istennek...

Záró ének: 351. Emlékezzünk ez napon... vagy más húsvéti dicséret

Húsvét 5. vasárnapja

Húsvét 5. vasárnapja szintén a 66. zsoltárral indul, a kezdőének első szavai azonban Ézsaiás próféciáját idézik a 48. fejezet 2. verse alapján: *Vocem jucundatis annuntiate... Ujjongásnak szavát jelentsétek meg, alleluja. Terjesszétek a föld végső határáig: megváltotta az Úr az ő népét, alleluja. Örvendezz Istennek, ó te egész föld. Énekeljétek az ő nevének dicsőségét; dicsőítsétek az ő dicséretét!*

A kijelölt igerészek az előzőleg már olvasott szakaszokhoz kapcsolódnak. Az evangélium Jézus búcsúbeszédének egy újabb részlete (16, 23b-27.), melyben arra buzdít, hogy az ő nevében bizalommal imádkozhatunk az Atyához és kéréseinket is ő elé vihetjük. A Jakab leveléből való másik idézet (1,22-27.) a korábbi vasárnapi szakasz folytatása az ige befogadásáról és megtartásáról szól. A két igeszakasz az Istennel való kapcsolat kétoldalúságát hangsúlyozza: először halljuk meg és fogadjuk be Isten üzenetét, másodsor válaszoljunk rá imádságban, így jöhet létre az a személyes kapcsolat, melyben a Fiú nevében folyamodhatunk az Atyához.

Húsvéti énekválasztásunk az eddig említett hármas szemponton (zsoltár, húsvéti dicséret, pünkösdi könyörgés) túl az aktuális szakaszból vett üzenethez kapcsolódik: hirdessétek Isten tetteit minden népnek – imádkozzatok az Atyához!

Énekek Húsvét 5. vasárnapjára:

Fennálló ének: 66,1.4. Örvendj egész föld az Istennek / Áldjátok a mi Istenünket

vagy 96,1.3. Énekeljétek minden népek / A pogányok közt dicsőségét

Fő (derekas) ének: 482. Mi kegyes Atyánk, kit vallunk hitünkben

vagy Jövel, Szentlélek Úr Isten (ajánlott versek 1-3., 8-10.)

Igehirdetés előtt: 185. Krisztus feltámadott,

vagy 370,2. Te szentségnek új világa

Ráfelelő ének: 484. Mi Atyánk, ó kegyes Isten

vagy 475. Imádkozzatok és buzgók kérjétek

Záró ének: 351. Emlékezzünk ez napon

vagy 352. Krisztus ím feltámadta, vagy más húsvéti dicséret

Áldozócsüörtök

Áldozócsüörtök neve ünnep-elnevezéseink között a leginkább problematikus: semmi köze az ünnep valódi tartalmához, az elnevezés mindössze egy a régi egyházban teljesítendő kötelezettségre utal, így mindenképpen helyesebb a *Mennybemenetel* megnevezést használnunk.

Az istentisztelet introitusa (kezdőéneke) első részében az angyal kérdését „intonálja” (Csel. 1,11.): *Viri Galilaei, quid admiramini aspicientes in caelum?... Galileai férfiak, mit állotok nézve a mennybe? alleluja, ... aképpen jő el, amiképpen láttátok őt felmenni, alleluja.* , majd a 47. zsoltár 1. verse szólal meg: *Ti népek mind tapsoljatok Istennek vígságos szóval.* Ez a zsoltár a 6. versével is kapcsolódik az ünnephez és így számos zeneműben – többek között Eszterházy Pál *Harmonia caelestis*-ében is – feldolgozást nyert. Két másik zsoltár: a 24. és a 68. szintén alkalmas erre a napra. A hagyomány két igeszakaszt jelölt ki: az egyiket a Márk evangéliuma végéről (16,14-20.), a másikat a Cselekedetek könyve elejéről (1,1-11.)

Énekválasztásunkban elsősorban a zsoltárokra koncentráltunk.

Énekek Áldozócsüörtök (Mennybemenetel) ünnepére:

Fennálló ének: 47,1.3. No minden népek / Íme az Isten szépen felmegyen

Fő (derekas) ének: 358. A Krisztus mennybe felméne

Igehirdetés előtt: 68. Énekeljétek Istennek

Ráfelelő ének: 359,3. Mivel te utat nyitottál

Záró ének: 24. Az Úr bír ez egész földdel

P ü n k ö s d

„Az Úrnak lelke betöltötte a földkerekséget” – Pünkösöd ünnepével nemcsak az üdvtörténeti ünnepek Adventtől indult sorozata zárul, hanem a Böjt első vasárnapjától indult húsvéti ünnepkör is. Ennek az időnek a vasárnapjait vettük eddig nagyító alá, hogy lássuk: az evangéliumi események folyamatosságára támaszkodva hogyan alakult ki az egyházi év szerinti vasárnapok rendje. Annak ellenére, hogy a mai református igehirdetési rend nem követi ezt a felépítést, talán e vezérfonal mentén készült énekválasztási minták alapján leszűrhető már néhány általános énekválasztási alapelv is. Mindennek továbbgondolását most az olvasóra bizzuk.

Pünkösöd első napjának igéi – Csel. 2,1-18. és János 14,23-30. – közül az utóbbi az ünnep előtti vasárnapok témáját követve még mindig Jézus búcsúbeszédét idézi. Az ünnep másodnapja azonban továbblép és János 3,16-21., de még inkább Csel. 10,34. és 42-48. versein keresztül rámutat, hogyan terjedt tovább a Lélek kiáradása nyomán az evangélium a pogányok felé is.

Az ünnepi énekek közül kettőre hívjuk fel a figyelmet. A 374. dicséret egyetlenként az ünnep eseményeit hirdeti meg, legjobb helye az istentisztelet elején lenne. Az ezt megelőző 373. dicséret a Szentlélek ajándékait felsoroló és magasztaló ősi himnusz (Veni creator Spiritus egyszerűsített formája) szintén az ünnep kihagyhatatlan éneke.

Énekek Pünkösöd ünnepére:

Fennálló énekek: 111,1-2. Hálát adok Uram, néked

vagy 374,1-2,5. A Pünkösödnek jeles napján

Fő (derekas) ének: 374. A Pünkösödnek jeles napján

vagy 373. Jövel, teremtő Szentlélek

vagy 376. Ó áldott Szentlélek

Igehirdetés előtt: 370,1. Jövel Szentlélek Úr Isten

Ráfelelő, illetve úrvacsorára készítő ének:

377. Szentlélek, végy körül bennünket

Úrvacsora alatt többek között az ünnepi énekek közül ajánlott:

369. Jövel... lelkünknek vígassága

372. Könyörödjünk az Istennek

246. Adj, Úr Isten nekünk Szentlelket

235. Hallgass meg minket

Záró ének: 376. Ó áldott Szentlélek

vagy 196. Mondjatok dicséretet

Énekek Pünkösdhétfőre:

Fennálló ének: 117. Az Urat mind, ti nemzetek

Többi ének az előző napon megadottakból, vagy azok alapján választható.

S z e n t h á r o m s á g v a s á r n a p j a

Szenháromság ünnepének evangéliumi szakasza (János 3,1-15.) Jézus és Nikodémus beszélgetésén keresztül a Szentlélektől születésről szólva szinte beletorkollik a János 3,16-ba, mely Pünkösöd-hétfőn olvastatott fel. A másik ige (Róma 11,33-36.) Isten megváltási művének dicsőítése, melyet ő évenként az üdvtörténeti ünnepek sorában élénk tár és amely Pünkösöd csodájával beteljesülve ezen a vasárnapon ünnepélyes lezárást kap.

Az ünnep fő gondolata tehát a dicsőítés, hálaadás zsoltárokkal, a Szenháromságot magasztaló dicséretekkel és a Te Deummal, ezzel a IV. században született ősi magasztaló himnusszal.

Énekek Szentháromság vasárnapjára:

Fennálló ének: 8,1. Ó felséges Úr

Fő (derekas) ének: 242. Téged Úr Isten

Igehirdetés előtt: 246,4. Ó Szentlélek, kérünk tégedet

Ráfelelő ének: 241. Szent vagy örökké

Záró ének: 245. Dicséret a Szentháromságnak

S z e n t h á r o m s á g u t á n i 3 . v a s á r n a p

Szentháromság vasárnapjával vége szakad az üdvtörténeti ünnepeknek az a sorozata, mely egymásra épülve tematikailag is logikusan épült fel és a legtöbb egyházban – köztük kálvini egyházakban is – ma is él. Hasznosnak tartjuk mindazáltal, ha a protestáns vonalon elsősorban Luther indítására kialakult, de óegyházi gyakorlatig visszavezethető, a Szentháromság-ünnep utáni vasárnapokat is tematikusan rendező perikópasorozat szerint egy-egy vasárnapra összeállított énekrendet közlünk. Ha ez nyilvánvalóan nem is illeszkedik a legtöbb református vasárnapi istentiszteletet meghatározó Bibliaolvasó kalauz tematikájához, mégis érdemesnek tartjuk ezt alapul venni. Ha másra nem, általános énekválasztási elvek leszűrésére bizonyára alkalmas lehet... Jelen énekrend jó példát nyújthat arra, hogyan áll össze egy igeszakasz köré zsoltár, magyar ének, német eredetű korál és angolszász dicséret.

Az énekrend közzlése előtt annyi mindenképpen megjegyzésre kívánkozik, hogy a Szentháromság ünnepe utáni, Húsvét ünnepének aktuális idejétől függően alakuló 23 és 27 vasárnap első harmadában az egyház növekedése, a misszió és a megtérés köré csoportosulnak a kijelölt igeszakaszok. A Szentháromság utáni 3. vasárnap evangéliuma (Lukács 15,1-10.) az elveszett bűnös megtalálásáról szól, a levélrészlet (I. Péter 5,6-11.) pedig arról szól, hogy e világon veszélyek és az ördög támadásai között élünk. (És elveszünk, ha az isteni kegyelem meg nem talál – szól a két ige közös üzenete.)

Énekrendünket a továbbiakban is mai és régi protestáns (evangélikus és református) források segítségével állítjuk össze.

Énekrend a Szentháromság utáni 3. vasárnap igéihez:

Fennálló ének: 25, 6-7. Aki az Úr Istent féli / Az igaz istenfélőknek

Derekas (fő) ének: 215. Eltévedtem, mint juh

Igehirdetés előtti ének: 216, 4. Az Urat óhajtom

Ráfelelő ének: 296. Jézusom, ki árva lelkem

Záró ének: 467. Mily jó, ha büntől már szabad

S z e n t h á r o m s á g u t á n i 4 . v a s á r n a p

A Szentháromság ünnepe utáni 4. vasárnapot az irgalmasság vasárnapjának is nevezték. A két irányadó igéből (Lukács 6,36-42. és Róma 8,18-23.) többek között megérthetjük, hogy mindannyian – hívők és hitetlenek – Isten megváltó és megtartó irgalmára szorulunk e földi és örök életünket tekintve egyaránt. Ezt az isteni irgalmasságot kell gyakorolnunk egymás felé is, ezt kívánja tőlünk, gyermekeitől mennyei Atyánk.

Az ehhez a témakörhöz tartozó sok igeszakaszból két zsoltárhelyre utalunk: a 119 zsoltár 156. és környező verseire és a 103. zsoltár 8. és környező verseire, melyek bevezető igének is alkalmasak.

Énekeskönyvünk e témájú énekeit alapvetően két részre oszthatjuk: irgalomért könyörgő és az isteni irgalmat dicsőítő énekekre, melyekből a régi énekrepertoár legszebb, legtartalmasabb példáit ajánljuk az alábbiakban.

Énekrend a Szentháromság utáni 4. vasárnap igéihez:

Fennálló ének: 259,1-2. Benned bízom, Uram Isten (lehetőleg a 146. zsoltár dallamára)

Derekas (fő) ének: 273,1-6. Az Úr Istent magasztalom

Igehirdetés előtti ének: 478,1. Ó irgalmas Isten

Ráfelelő ének: 264,2. Áldjad őt, mert az Úr...

Záró ének: 495. Hálát adok néked, mennybéli Isten

S z e n t h á r o m s á g u t á n i 5 . v a s á r n a p

A Szentháromság ünnepe utáni 5. vasárnap igéi Isten e világban végzett munkájára tanítanak. Az evangéliumi történet (Lukács 5,1-11.) a csodálatos halfogás történetével mondja el számunkra, hogy Isten az ő igéjével (háló) összegyűjti, kihívja (392. dicséret 2. vers) az övéit (halak) a világból (tenger). Ő építi azt a házat (127. zsoltár), amelyben jó nekünk együtt lenni (84. zsoltár). Nincsen Isten nélkül (236. dicséret) egyház, mégis megvan benne az én Ő általa kijelölt helyem (Péter, az emberhalász) – én is építhetem ezt a házat, van helyem ebben az isteni épületegyüttesben. Az epistola (1. Péter 3,8-15a) arra tanít, hogyan simuljunk mi, építőkövek egymáshoz – szeretettel, szelídséggel, néha szenvedéssel is jár ez.

Énekrend a Szentháromság utáni 5. vasárnap igéihez:

Fennálló ének: 84,1. Ó Seregeknek Istene...

Derekas (fő) ének: 378. Adjunk hálát mindnyájan, vagy

236. Mindenek meghallják

Igehirdetés előtti ének: 378,4. Világosíts meg minket..., vagy más alkalmas énekvers

Ráfelelő ének: 396. Ébredj bizonyágtévő lélek, vagy

84,3. Ó, boldog az ember nyilván

Záró ének: 197. Hálaadásunkban rólad emlékezünk

S z e n t h á r o m s á g u t á n i 6 . v a s á r n a p

A Szentháromság ünnepe utáni 6. vasárnap igéi (Máté 5,20-26., Róma 6,3-11.) arra tanítanak, hogy Isten törvényének Jézus Krisztus által adott értelmezése (a bűn teljes elutasítása és a felebaráti szeretet megélése) a keresztyén élet alapja.

Énekrend a Szentháromság utáni 6. vasárnap igéihez:

Fennálló ének: 32,1. Ó mely boldog...

Derekas (fő) ének: 224. Kegyelmezz meg nekünk, nagy Úr Isten

Igehirdetés előtti ének: 482,1. Mi kegyes Atyánk... vagy

246,1. Adj Úr Isten, nekünk Szentlelket

Ráfelelő ének: 482,5. Természetünket ne hagyjad követnünk

Záró ének: 225. Nagy hálát adjunk

S z e n t h á r o m s á g u t á n i 7 . v a s á r n a p

A Szentháromság ünnepe utáni 7. vasárnap igéi (Márk 8,1-9., Róma 6,19-23.) arra emlékeztet, hogy Jézus Krisztus gondoskodik rólunk mind testi szükségünket (4000 ember megvendéglése), mind lelki elesettségünket (megszabadultatok a bűntől) illetőleg. Énekeink azért hirdessék tetteit és dicsérjék az ő nevét!

Énekrend a Szentháromság utáni 6. vasárnap igéihez:

Fennálló ének: 23,1. Az Úr énnékem...

Derekas (fő) ének: 450. Drága dolog az Úr Istent dicsérni

Igehirdetés előtti ének: 197,1-2. Hálaadásunkban rólad emlékezünk

Ráfelelő ének: 264. Áldjad őt, mert az Úr mindent oly szépen intézett

Záró ének: 196. Mondjatok dicséretet

S z e n t h á r o m s á g u t á n i 8 . v a s á r n a p

A Szentháromság ünnepe utáni 8. vasárnap evangéliuma (Máté 7,15-23.) a gyümölcsstermésről szól, a Róma 8,12-17. pedig arra mutat rá, hogy egyedül a Krisztusba plántált, lélek vezetése alatti élet hordoz áldást és jó gyümölcsöt. Az igéhez tartozó énekszövegek egyrészt örvendeznek Isten közelségén (a bibliai 48 zsoltár 10-12. versei alapján, mely beköszöntő igének is alkalmas lehet), másrészt könyörögnek az istentelen ember, vagy az ellenség bántása miatt (12., 79. zsoltár), illetve az áldott, gyümölcsöt termő életért (Sztárai éneke, a 197. dicséret).

Énekrend a Szentháromság utáni 8. vasárnap igéihez:

Fennálló ének: 162,1,6. Ím bėjöttünk nagy örömben

Derekas (fő) ének: 84. Ó Seregeknek Istene

Igehirdetés előtti ének: 166. Urunk Jézus, fordulj hozzánk

Ráfelelő ének: 36,2,(3.) Uram, a te nagy hűséged Égig ér...

Záró ének: 197. Hálaadásunkban rólad emlékezünk

S z e n t h á r o m s á g u t á n i 9 . v a s á r n a p

A Szentháromság ünnepe utáni 9. vasárnap egy kilenc hetes témasorozat lezárása. Isten üdvtervének megvalósulásával és az egyház megszületésével az evangélium üzenete az egész világra kiterjedt, ezt az üzenetet közvetítette az egyházi év első fele Szentháromság ünnepéig. Az ezt követő kilenc vasárnap átfogó értelemben arról szólt, hogy Isten mindannyiunkat hív. A 9. vasárnap üzenete (Lukács 6,1-9. és 1. Korinthus 10,1-13.) ennek lezárásaként a kegyelmet nyert ember felelősségére mutat rá: mindazért, amit Istentől ajándékképpen kapott (mind a kegyelem által nyert lelki javakért, mind a földi életben kire-kire reábízott javakért és feladatokért), felelősséggel tartozik.

A fennálló énekként ajánlott 95. zsoltár mellett (mely a levélrészletben említett ószövetségi történetre utal) a főénekről szólunk még. A 476. dicséret a 70. zsoltár parafrázisaként egy régi énekajánlásban is szerepel. A híres 18. századi Öreg Debreceni énekeskönyvben e dicséretnél szerepel az a további két dallamutalás, melynek alapján az ének ismeretlenebb (és valljuk be, kevésbé tetszetős) melódiája helyett két másik, ismertebb dicséret dallama közül választhatunk. Hasonló, történetileg és stílusát tekintve is átgondolt dallamcserével több régi, dallamát tekintve kevésbé szerencsés, de szövegében tartalmaz dicséretünk kaphat esélyt a továbbélésre.

Énekrend a Szentháromság utáni 9. vasárnap igéihez:

Fennálló ének: 95,1,4. Jertek, örvendjünk mindnyájan/Mert ő Istenünk és Urunk

Derekas (fő) ének: 476,1-3 és 9-11. Siess nagy Úr Isten (a 256. vagy 380. dics. dallamára is énekelhető)

vagy 119. Az oly emberek nyilván boldogok válogatott versei (pl. 1-4. vagy 37-40.)

Igehirdetés előtti ének: 246,1. Adj Úr Isten nekünk Szentlelket vagy más alkalmas ének

Ráfelelő ének: 338,1.Lelki próbáimban Jézus légy velem

vagy 50,1,9. Az erős Isten uraknak Ura, esetleg más alkalmas ének

Záró ének: 67. Úr Isten, áldj meg jóvoltodból

S z e n t h á r o m s á g u t á n i 1 0 . v a s á r n a p

A Szentháromság ünnepe utáni 10. vasárnap – mint már előzőleg említettük – két részre osztja a Szentháromság-vasárnapotól csaknem Adventig terjedő, több mint 20 hetes időszakot. (Az utolsó néhány vasárnap még egy külön egységet alkot.) Eme időszak összefoglaló témája: a keresztyénség és a keresztyén ember élete, küzdelmei, harcai itt e földön. E vasárnap egyik mottója a 33. zsoltár 12. verse: Boldog az a nemzet, amelynek Istene az Úr. Éles kontrasztként hangzik az evangéliumból vett rész (Lukács 19,41-48.), melyben Jézus Jeruzsálemet siratja. Ez a vasárnap egyébként annak is az emléke, hogy Kr. után 70-ben augusztus 10-én következett be Jeruzsálem pusztulása. A két említett ígerész között – a történelmi párhuzamot is ismerve – ott a nagy kérdőjel: ki Isten népe, ki tartozhat az ő népébe? Az 1. Korinthus 12,2-11. szerint Isten Szentlelke fogja össze az ő népét, az egyházat, melynek én is tagja lehetek.

Számos több zsoltárban (79, 74, 137. stb.) megtaláljuk az Istenhez bűnbánattal forduló nép imádságát, és énekeskönyvünk 380. számú énekét követően is hasonlókat találunk. Profétikus, drámai erejű szövegek ezek, melyek mögött még tisztábban szólhat Isten kegyelmének halk és szelíd hangja.

Énekrend a Szentháromság utáni 10. vasárnap igéihez:

Fennálló ének: 74,1-2. Miért vetsz így el minket, Úr Isten?

Derekas (fő) ének: 391. Vedd el Úr Isten rólunk haragodat

Igehirdetés előtti ének: 235,1. Hallgass meg minket, nagy Úr Isten

Ráfelelő ének: 105,1,3. Adjatok hálát az Istennek / Keressétek e kegyes Urat

Záró ének: 125. vagy 423. Akik bíznak az Úr Istenben

S z e n t h á r o m s á g u t á n i 1 1 . v a s á r n a p

A Szentháromság ünnepe utáni 11. vasárnap témája az előző vasárnap feltett kérdés: hogyan tartozhat valaki Isten népébe? Csak kegyelem által van belépésünk. Az egyik igében 1. Korinthus 15,1-10.) Pál apostol vall önmaga hitre jutásáról – „Isten kegyelme által vagyok, ami vagyok” – a másik (Lukács 18,9-14.) a vámszedő evangéliuma, aminek kulcsmondata: „Aki magát megalázza, felmagasztaltatik.”

Énekrend a Szentháromság utáni 11. vasárnap igéihez:

Fennálló ének: 31,1. Uram én csak tebenned bízom

Derekas (fő) ének: 428. Látod Úr Isten, szívünket

Igehirdetés előtti ének: Járuljunk mi az Itsennek szent Fiához

Ráfelelő ének: 51,8. Nyisd meg azért az én ajakimat

Záró ének: 30. Dicsérlek, Uram, tégedet

S z e n t h á r o m s á g u t á n i 1 2 . v a s á r n a p

A Szentháromság ünnepe utáni 12. vasárnap témája Isten gyógyító és életünket helyes vágányra állító kegyelméről szól. Az előbbi a siketnéma meggyógyításának történetén keresztül szól hozzánk (Márk 7,31-37.), az utóbbiról Pál apostol tesz bizonyosságot levelében (2. Korinthus 3,4-9.) ezekkel a szavakkal: „Nem mintha magunktól volnánk alkalmasak... a mi alkalmas voltunk az Istentől van.” (5. vers) A vasárnap zsoltára a 103. zsoltár, mely Isten gyógyító kegyelmének magasztalása. Kevesen tudják, hogy a jól ismert 264. dicséret (Áldjad én lelkem...) is e zsoltár alapján született.

Még mélyebb értelme is van azonban az evangéliumi történet és a zsoltár kapcsolatának: Isten azért gyógyítja meg nyelvünket, hogy az igazságról tanúskodjunk, ennek pedig első jele az a szívből jövő hálaadás, mely a 103. és a 34. zsoltárban szólal meg.

Énekrend a Szentháromság utáni 12. vasárnap igéihez:

Fennálló ének: 34,1. Mindenkoron áldom az Urat...

Derekas (fő) ének: 298. (1-4,6-7,10.) Jer Krisztus népe nagy vígan, vagy
254. (1-5.) Mindenkoron áldom az én Uramat

Igehirdetés előtti ének: 226,1-2. Krisztusom, kívüled...

Ráfelelő ének: 86,6. Vezess, Uram, utaidban

Záró ének: 264. Áldjad én lelkem..., vagy 254. (ld. fent)

S z e n t h á r o m s á g u t á n i 1 3 . v a s á r n a p

A Szentháromság ünnepe utáni 13. vasárnap az irgalmas samaritánus történetén (Lukács 10,23-37.) Isten törvényéről szól. Az evangéliumban megszólal a nagy parancsolat – ezt követi maga a példázat –, az epistolában (Galata 3,1-22.) pedig a törvény és az Ábrahámnak adott, de Krisztusban beteljesedett ígélet viszonyát magyarázza. Mindezekben a törvényhez igazodás, a szeretet és az irgalmasság, valamint ennek isteni-emberi kettőssége vonja magára figyelmünket. (Jézus ugyan elsődlegesen az emberi-felebaráti viszonylat értelmezésére mondta el a történetet, ugyanakkor az irgalmas samaritánusban őt magát is szemlélhetjük, aki szeretetét és irgalmasságát mindannyiunknak személy szerint is adja, bekötöz, meggyógyít, de ez után is gondoskodik rólunk, és egyházi-gyülekezeti közösségbe helyez.)

Énekrend a Szentháromság utáni 13. vasárnap igéihez:

Fennálló ének: 378, 1-2. Adjunk hálát mindnyájan

Derekas (fő) ének: 211. Meghagyta nekünk, Úr Isten... vagy
473. Emeld fel szíved, füled nyisd meg

Igehirdetés előtti ének: 478, 1. Ó, irgalmas Isten

Ráfelelő ének: 493, 4-5. Adjad, hogy erős hittel...

Záró ének: 379. Emlékezzél Úr Isten, híveidről

S z e n t h á r o m s á g u t á n i 1 4 . v a s á r n a p

A Szentháromság ünnepe utáni 14. vasárnap a tíz bélpoklos meggyógyításának történetével (Lukács 17,11-19.) a hálaadásra tanít, az epistola (Galata 5,16-24.) pedig arra mutat rá, hogy a meggyógyított élet a Szentlélek vezetése és uralma alatt megtermi a lélek gyümölcseit. Az 51. zsoltáron alapuló főének (219.) a bűntől megfertőzött és tisztaságra (6. vers!) vágyó beteg ember kiáltása. Két másik ének szintén zsoltárparafrázis (a 198. a 134. zsoltárra, a 264. a 103. zsoltárra épül), a záróének (493.) pedig különösen utolsó 3 versében szól a hálaadó, Istennek átadott, gyümölcstermő életről.

Énekrend a Szentháromság utáni 14. vasárnap igéihez:

Fennálló ének: 198,1-2. (3.) Ti keresztyének, dicsérjétek Istent

Derekas (fő) ének: 219. Atya Úr Isten, könyörülj rajtam

Igehirdetés előtti ének: 391,5. Adjad minékünk a te Szentlelkedet

Ráfelelő ének: 264,5. Áldjad az Úr nevét... vagy
294. Jézusom, ki árva lelkem...

Záró ének: 493. Dicsérlek Uram, téged

S z e n t h á r o m s á g u t á n i 1 5 . v a s á r n a p

A Szentháromság ünnepe utáni 15. vasárnap sokunk számára nagyon kedves igéket hoz elénk, mert szeretünk arról hallani, hogy Isten gondoskodik rólunk. Ha azonban az evangéliumi szakasz első versét is olvassuk (Máté 6,24-34., mely után ráadásul köztöszóval következik a 25. vers), akkor könnyen belátjuk, hogy az anyagelvű és anyagi világban a megélhetésért aggodás közepette milyen nehéz nekünk valóban Istenre bízni magunkat! Az epistolai szakasz az elmúlt vasárnapi folytatásaképpen szintén a két világ közti választás szükségességét hangsúlyozza: Lélek szerint vagy test szerint élsz, Istennek vagy a mammonnak szolgálatsz?

A régi énekajánlások közül mindenképpen ki kell emelni a 267. dicséretet, mely nálunk is népszerű ének volt századokon keresztül. Ez az ének nem szűkül le csupán a vigasztalásra és szorosan kapcsolódik a vasárnap üzenetének egészéhez különösen 5. versével: *Nem kérek, Uram, én gazdagságot, Ami szükségem, te jól tudod...*

Énekrend a Szentháromság utáni 15. vasárnap igéihez:

Fennálló ének: 92,1-2. Ékes dolog dicséreni vagy

255,1-2. Mely igen jó az Úr Istent dicsérni...

Derekas (fő) ének: 267. Mire bánkódom ó te én szívem, vagy

271. Mint Isten akarja, legyen, vagy

272. Mind jó, amit Isten tész

Igehirdetés előtti ének: 197,3. Gerjeszd fel igédnek szerelmét lelkünkben

Ráfelelő ének: 269,4-5. A valóságos igaz jót Az Úr meg nem tagadja, vagy

274,3. Csak légy egy kissé áldott csendben

Záró ének: 236. Mindenek meghallják (vagy más, az előbbieken nem használt ének)

S z e n t h á r o m s á g u t á n i 1 6 . v a s á r n a p

A Szentháromság ünnepe utáni 16. vasárnap az előző(ek)ből továbblépve azt hangsúlyozza, hogy nemcsak mindennapi gondjainkat, hanem a végső dolgokat – így a halál – kérdését is Krisztus kezébe tehetjük. Ezt üzeni a naini ifjú története (Lukács 7,11-17.) és Krisztusnak ezt a minden mértéket meghaladó szeretetét dicsóíti Pál apostol az Efézusi levélben (3,13-21.)

Énekrend a Szentháromság utáni 16. vasárnap igéihez:

Fennálló ének: 71,1-2. Tebenned bízom, én Istenem vagy

31,1-2. Uram, én csak tebenned bíztam

Derekas (fő) ének: 271. Mint Isten akarja, legyen, vagy

257. Ne hagyj elesnem felséges Isten

Igehirdetés előtti ének: 379,1-2. Emlékezzél Úr Isten, híveidről

Ráfelelő ének: 296. Jézusom, ki árva lelkem

229. Hű pásztorunk, vezesd a te árva nyájadat

Záró ének: 286,1-7,17. Jer, dicsérjük az Istennek Fiát

S z e n t h á r o m s á g u t á n i 1 7 . v a s á r n a p

A Szentháromság ünnepe utáni 17. vasárnap igéi – Lukács 14,1-11. és Efézus 4,1-6., ami az elmúlt vasárnapi szakasz folytatása – a Krisztusban való közösségről és ennek egységéről tanítanak. A téma meghatározója – a szakasz folytatólagos jellege miatt – inkább az epistola és ehhez csatlakozik az evangélium Jézusnak az alázatosságról szóló tanításával.

Énekrend a Szentháromság utáni 17. vasárnap igéihez:

Fennálló ének: 133. Ímé mily jó és mily nagy gyönyörűség
Derekas (fő) ének: 378. Adjunk hálát mindnyájan
Igehirdetés előtti ének: 119,53. Óránként fáklyám nékem szent igéd
Ráfelelő ének: 395. Isten szívéen megpihelve
Záró ének: 196. Mondjatok dicséretet

S z e n t h á r o m s á g u t á n i 1 8 . v a s á r n a p

A Szentháromság ünnepe utáni 18. vasárnap igéi (Máté 22,34-46. és 1. Korinthus 1,4-9.) az előző vasárnap üzenetének – Krisztusban való egység – folytatásaképpen a Krisztusban való szeretetről tanítanak. Az evangélium témája a nagy parancsolat, az epistolában pedig Pál apostol fejezi ki a korinthusiak irányában érzett önzetlen szeretetét. Kommentárként csak annyit jegyzünk meg, hogy a ráfelelő éneket (234,3.) J. S. Bach nyomán választottuk, aki e vasárnapra készült (169. számú) kantatájának zárótételeként alkalmazta ez énekverset.

Énekrend a Szentháromság utáni 18. vasárnap igéihez:

Fennálló ének: 119,1. Az oly emberek nyilván boldogok, vagy
32,1. Ó mely boldog az oly ember életében
Derekas (fő) ének: 492. Felséges Atya Úr Isten (énekelhető a 301. dallamára is), vagy
211. Meghagyta nekünk, Úr Isten
Igehirdetés előtti ének: 154. Úr Jézus, mely igen drága
Ráfelelő ének: 234,3. Ó Szeretet, áraszd ránk meleged
Záró ének: 289,1,6-7,10-11. Zengj nyelvem ékesen, vagy
490. Igaz Bíró, nagy Úr Isten (énekelhető a 301. vagy a 233. dallamára is)

S z e n t h á r o m s á g u t á n i 1 9 . v a s á r n a p

A Szentháromság ünnepe utáni 18. vasárnap üzenete a keresztyén élet mindennapjaihoz ad erőt. Az evangélium (Máté 9,1-8.) üzenete, hogy Jézus velünk van és segít mind testi mind lelki harcainkban és erőtlenségünkben. Az epistola (Efézus 4,20-28.) ugyanennek emberi, ránk vonatkozó felelősségéről szól.

Énekrend a Szentháromság utáni 19. vasárnap igéihez:

Fennálló ének: 77,1,8. Az Istenhez az én szómat / Ó erős és kegyes Isten
Derekas (fő) ének:
213. (válogatott versek és 14-16.) Mindenható Úr Isten, mi bűnös emberek, vagy
217. Bűnösök hozzád kiáltunk
Igehirdetés előtti ének: 246,1. Adj Úr Isten nekünk Szentlelket
Ráfelelő ének: 467. Mily jó, ha büntől már szabad
Záró ének: 450. Drága dolog az Úr Istent dicsérni

S z e n t h á r o m s á g u t á n i 2 0 . v a s á r n a p

A Szentháromság ünnepe utáni 20. vasárnap evangéliuma a királyi menyegző története (Máté 22,1-14.), mely egyrészt Isten mindenkire kiterjedő kegyelmét hirdeti, másrészt azt, hogy ő elé csak a menyegzői ruhában – az isteni kegyelem elfogadásával és felöltésével – lehet belépni. Az epistola (Efézus 5,15-21.) ismét mindennapi életünkről szól, melyben akkor járunk bölcsen, ha a királyi menyegző zsebünkben lapuló meghívójának tudatában élünk és járunk.

Énekrend a Szentháromság utáni 20. vasárnap igéihez:

Fennálló ének: 119,17. Én Istenem, taníts útaidra, vagy
119,1. Az oly emberek nyilván boldogok, vagy
28,1. Boldog az ember nyilván

Derekas (fő) ének: 119,1-4. és/vagy 17-20.

Igehirdetés előtti ének: 234,1. Jer, kérjük Isten áldott Szentlelkét

Ráfelelő ének: 371,1,2,5. Jézus Krisztus egy Mesterünk, vagy
484. Mi Atyánk, ó kegyes Isten

Záró ének: 378,1,4-7. Adjunk hálát mindnyájan / Világosíts meg minket, vagy
483,1,(4),5-6. Mennybéli felséges Isten / Gondolatunk és beszédünk

A r e f o r m á c i ó ü n n e p e (é s h a l o t t a k n a p j a)

2004-ben a Reformáció ünnepe éppen vasárnapra esik. Sok igehely alkalmas lekciónak és textusnak, melyek között mindenképpen irányadó lehet 1. Korinthus 3,11. (Mert más fundamentumot senki nem vethet azon kívül, amely vettetett, mely a Jézus Krisztus.) A reformáció első nemzedéke természetesen még nem tartotta ezt a napot ünnepnek, de két évszázaddal később J.S. Bach kezétől két reformációi kantáta is fennmaradt. Reformáció napján a hit harcosaira mint vértanúkra is emlékezünk, erre utalhat a XVIII. századi lipcei kijelölt epistola (2 Thesszalónica 2,3-8.) és evangélium (Jelenések 14,6-8.)

A reformáció központi éneke az „Erős vár” (Ein feste Burg), amelyet valamelyik énekként azért is indokolt kijelölni, mert számtalan kórus- és orgonafeldolgozással gazdagíthatjuk így az istentiszteletet és a gyülekezet éneklését. Énekeskönyvünkben található további alkalmas a 233. (Úr Isten, te tarts meg minket), melynek magyar vonatkozása is van (lásd Csomasz Tóth K.: Dicsérjétek az Urat! c. könyvét) és Luther első éneke, a 298. dicséret. (Jer Krisztus népe nagy vígan), a genfi zsoltárok közül pedig a 46. mellett a 84. is alkalmas az ünnepre.

Sok helyen a vasárnapi istentiszteleten történik megemlékezés az ebben az évben eltávozottakról. A 90. zsoltár mellett ekkor kereshetünk alkalmas, tanulni érdemes dicséreteket a 399. és 420. közötti énekekből. Ezek közül elsősorban tartalmas szövegük miatt kiemeljük a 399, 401, 405, 410, 415. és 416. dicséreteket.

Énekrend Reformáció napjára

Fennálló ének: 46. Az Isten a mi reménységünk, vagy
390,1-2. Erős vár a mi Istenünk

Derekas (fő) ének: 233. Úr Isten, te tarts meg minket (esetleg 298., vagy 390.)

Igehirdetés előtti ének: 234,1. Jer kérjük Isten áldott Szentlelkét

Ráfelelő ének: 393. Ne csüggedj el kicsiny sereg

Záró ének: 298. Jer Krisztus népe nagy vígan (ajánlott rövidítés: 1-4.,7.,10.)

Gyászistentiszteleti énekrend:

Fennálló ének: 410. Csak vándorút az életem

Derekas (fő) ének: 405. Minden ember csak halandó

Igehirdetés előtti ének: 234,1. Jer kérjük Isten áldott Szentlelkét

Ráfelelő ének: 401,5-6. Elválni kedvesinktől fájdalmas és nehéz

Záró ének: 416. Krisztus, én életemnek te vagy reménysége

S z e n t h á r o m s á g u t á n i 2 5 . v a s á r n a p

Az egyházi év utolsó három vasárnapja (Szentháromság utáni 25-27. vasárnap) tematikája miatt külön egységet alkot: az eljövendő dolgokról, halálról, ítéletről, örök életről szól. Közülük az első vasárnap igéi (epistola: 1. Thesszalonika 4,13-18., evangélium: Máté 24,15-28.) az eljövendő idők megpróbáltatásait, a nyomorúságait hangsúlyozza. Énekeskönyvünkben külön fejezetben 6 ének szól „Krisztus ítéletre eljövételéről” (362-367.), további alkalmas énekek találhatók „A test feltámadásáról és az örök életről” című fejezetben (399-422.), de az egyházi év tematikájának figyelmen kívül hagyása miatt ez a téma alig vagy egyáltalán nem fordul elő a református istentiszteleti textusokban. Bibliai tanításban és énekekben is van mit tanulnunk és gyarapodnunk.

Énekrend a Szentháromság utáni 25. vasárnap igéihez:

Fennálló ének: 90,1,7. Tebened bízunk / Taníts meg azért minket kegyelmesen

Derekas (fő) ének: 362. Ébredjél fel világ bűneidből

Igehirdetés előtti ének: 218. Életünknek rendiben

(234,1. Jer, kérjük Isten áldott Szentlelkét)

Ráfelelő ének: 399,1,9-12. Ímhol vagy ok édes Uram / Nézz reám én Istenem

Záró ének: 406. Én Istenem, benned bízom

(367. Emeljük Jézushoz szemünk)

S z e n t h á r o m s á g u t á n i 2 6 . v a s á r n a p

Az egyházi év utolsó három vasárnapja (Szentháromság utáni 25-27. vasárnap) tematikája miatt külön egységet alkot: az eljövendő dolgokról, halálról, ítéletről, örök életről szól. A második vasárnap igéi (epistola: 2. Thesszalonika 1,3-10., evangélium: Máté 25,31-46.) az igazság napjáról szólnak. Ez a nap, amelynek idejét senki nem tudja – ezért a mai kor már nem is vesz róla tudomást. Gótikus templomok bejáratánál emlékezteti erre a belépőt a kapuívén látható dombormű: az ítéletet tevő Krisztus, aki elválasztja a juhokat a kecskéktől, a konkolyt a búzától.

Ugyanabból a két fejezetből választhatunk éneket, amihez a legritkábban fordulunk. („Krisztus ítéletre eljövételéről” 362-367., és „A test feltámadásáról és az örök életről” 399-422.) Az előző vasárnap említett (szokatlan formájú, de megismerésre annál érdekesebb) 218. dicséret mellett különösen ehhez a vasárnaphoz kapcsolódik a Dies irae szekvencia (363) és az azt követő Libera me (364) ének, bár ennek dallama sokkal kevésbé értékes az előzőnél. Ha a gyülekezetek nem is ismerik ezeket a ritkán előforduló és szokatlan formájú énekeket, énekkar vagy alkalmi énekes csoport megszólaltathatja, sőt egyes részeibe a gyülekezetet is be lehet vonni.

Énekrend a Szentháromság utáni 26. vasárnap igéihez:

Fennálló ének: 205,1,3. Ne szállj perbe énvelem / Néked bűnöm megvallom (az ének elé illő bevezető ige: Zsoltárok 143,2,8.)

Derekas (fő) ének: 362. Ébredjél fel világ bűneidből, vagy

391, Vedd el Úr Isten rólunk haragodat

Igehirdetés előtti ének: 363. Jön a harag napja lánggal, vagy

234,1. Jer, kérjük Isten áldott Szentlelkét

Ráfelelő ének: 411. Nem sokáig tart már földi bujdosásom, vagy

414,4-6. Nincsen már hatalma én rajtam az ördögnek

Záró ének: 405. Minden ember csak halandó, vagy

367. Emeljük Jézushoz szemünk

S z e n t h á r o m s á g u t á n i 2 7 . v a s á r n a p

Az egyházi év utolsó három vasárnapjának eszkatologikus tematikája azt is kifejezi, hogy amint az egyházi esztendő két végpontját Krisztus két eljövetele (a testben megjelent Szabadító és azt ítéletben eljövő Bíró) keretezi, az emberi történelem nagy része és személyes életünk is Krisztussal történő két találkozás között zajlik.

Ez utolsó vasárnap evangéliuma (Máté 25,1-13.) a tíz szűz példázata, epistolája (2. Péter 3,3-14.) pedig az új égről és új földről szól. Mindkét részben ott vannak a kétkedők, akik a hosszú, látszólag eseménytelen várakozási idő miatt elalusznak (Máté ev.), vagy éppen hitüket elveszítve gúnyolni kezdik a hívőket (Péter lev.) Földi időszámításunkban lejárt az év és ez arra figyelmeztet, hogy az égi óra utolsó ütését senki nem ismeri, ezért tehát: éberem vigyázzatok, mert sem a napot, sem az órát nem tudjátok... Máté 25,13.

Énekrend a Szentháromság utáni 27. vasárnap igéihez:

Fennálló ének: 36,2. Uram, a te nagy hűséged (az ének elé illő bevezető ige: Zsoltárok 36,6-7,10.)

Derekas (fő) ének: 366,1-5. Az én időm, mint a szép nyár (éneklése ajánlható a 38. zsoltár dallamára is)

Igehirdetés előtti ének: 234,1. Jer, kérjük Isten áldott Szentlelkét, vagy
304,1-2. Kapuk emelkedjete

Ráfelelő ének: 130,3. Énnékem reménységem, vagy
304,6. Isten Báránya, jövel

Záró ének: 367. Emeljük Jézushoz szemünk

Á d v e n t

„Az ünnepek azok az égbe nyúló szelepek, amelyeken keresztül a felső világ ózónával táplálkozik a füstben, gőzben, gázban fuldokló emberiség. Az ünnep az örökkévalóság napfényének reális és boldog belemosolygása a mi hétköznapi életünkbe. Megtelítettésünk odafelvaló kalóriákkal.”
(Ágenda. szerk. Ravasz László. Bp., 1927. 18-19. o.)

Ádventtel új egyházi év kezdődik, melynek vasárnapjai és ünnepei ismét az Úr kegyelmének újabb esztendejét hirdetik (Luk. 4,19.) A négy adventi vasárnap igéi arra a kérdésre adnak választ: ki az, aki eljött és aki eljövendő? Az első vasárnap evangéliuma (Máté 21,1-9.) az egyházi év és a karácsonyi ünnepkör első napján teljes egyértelműséggel hirdeti: a szelíd, alázatos, de Mennyei Király jött e világra alázatosságban, őt fogadhatja mindenki személyesen, aki szívében helyet készít neki (321. dics. 6. vers) és ő az, aki az idők végén is eljön hatalomban és dicsőségben. A mindenható, de hozzánk szelidségben és alázatosságban érkező király képét az evangéliumokban leginkább a virágvasárnap történet hirdeti, nem véletlen, hogy az egyházi év és a karácsonyi ünnepkör kezdetének ősi evangéliuma ez a történet.

A királyi vendég fogadására azonban el kell készülni. – Közeleg a világosság, múlik az éjszaka, térjete meg, készüljete fel! – hirdeti az epistola (Róma 13,11-14.) Az adventi idő egyben tehát készülés, „lelki takarítás”, önvizsgálat, bűnbánattartás. Mindez a lehető legteljesebben hiányzik mai világunkból, ahol az év végi hajrá, a bevásárlási láz, a csillogás, a felfokozottsága és a karácsonyi programok tömkelege szinte lehetetlenné teszik a visszavonult elcsendesedést. Annál fontosabb a

gyülekezeti istentisztelet mellett a belső szoba csendessége, hogy a kiüresedés ellen lelki feltöltekéssel védekezzünk. Ezért kezdődik az ádvent és az egyházi év első istentisztelete a liturgia szerint a 25. zsoltár szavaival: „Szívemet hozzád emelem”. (Lásd Csomasz Tóth Kálmán: Dicsérjétek az Urat! 21. o.)

Az énekrend összeállításának fontos szempontja, hogy lehetőleg az ünnep énekei mind sorra kerüljenek az istentiszteleteken. Ne maradjanak ki az ismeretlenebb ádventi-karácsonyi énekek (302, 303, 310, 311, 314, 317, 320, 321.) és az ide kapcsolódó zsoltárok (24, 40, 50, 80, 121, 2. stb.) sem! Tanítsunk közülük, ha van rá lehetőség, a kórus tekintse feladatának ezek megismertetését, éneklését is, legyen része a különböző ünnepi alkalmaknak ezek megismerése is, mert szövegük sokszor tartalmasabb, mint a népszerűbb énekeké.

Énekrend Ádvent első vasárnapjára:

Fennálló ének: 25,1. Szívemet hozzád emelem (Bevezető ige: Zsoltárok 25,1-2.)

Derekas (fő) ének: 303. Jöjj népek Megváltója

Igehirdetés előtti ének: 309,3-4. Világosítsd meg szívünket

Ráfelelő ének: 464. Jöjj királyom, Jézusom

Záró ének: 304. Kapuk, emelkedjetek

Énekrend Ádvent második vasárnapjának igéihez (Róma 15,4-13., Luk 21,25-36.)

Fennálló ének: 80,1. (11.) Hallgasd meg, Izráel pásztora / És mi el nem térünk tetőled (Apostoli köszöntéshez: Zsolt 80,2-3,19-20.)

Főének: 309. Mennyei ige jelenél

Igehird. előtti ének: 304,4. Az utat egyengessed

Ráfelelő ének: 312,3. Az Úr elé ha tárod

Záró ének: 303. Jöjj népek Megváltója

Á d v e n t 3 . v a s á r n a p j a

Ádvent harmadik vasárnapjának igéiben (Máté 11,2-10; I. Korinthus 4,1-5.) különös hangsúlyt kap a hit, a hűség és az állhatatosság. Keresztelő János kérdésében – „Te vagy-e az, aki eljövendő, vagy mást várunk?” – csüggedésünk és hitünk gyengesége fogalmazódik meg. Jézus erre azt a választ küldi: ne magadra nézz, hanem vedd észre, ami történt veled és másokkal és erősödik a hited! A harmadik vasárnap központi kérdése – amit mindenkinek fel kell tenni legalább egyszer egy évben: Kit vársz az ünnepben, mit vársz az ünneptől, mit vársz a jövőben, mire alapozod az életed? A főénekként ajánlott dicséretben Keresztelő János mellé odakerül Mária aki hittel és alázattal fogadta az angyal híradását. A hit megtermi gyümölcsseit... („Hallá s elfogadá e parancsolatot, Hívé és fogada méhében magzatot...” 310,5.)

Énekrend Ádvent harmadik vasárnapjára:

Fennálló ének: (Bevezető ige: Zsoltárok 85,8.)

Derekas (fő) ének: 310. Küldé az Úr Isten

Igehirdetés előtti ének: 234, (1.) 2. Jer világosság, ragyogj fel nekünk

Ráfelelő ének: 239, 1. (5.) Úr Jézus, hozzád kiáltok

Záró ének: 286,1-7. Jer, dicsérjük az Istennek Fiát

Á d v e n t 4 . v a s á r n a p j a

Ádvent 4. vasárnapjának üzenete – Örüljétek az Úrban! Az Úr közel! – az örövendezés hangját szólaltatja meg. Az evangéliumban az „útkészítő, Keresztelő János szólal meg. Az előző vasárnap

bizonytalan Keresztelője után itt a próféta Jánost látjuk. A karácsony öröme vetül előre a 100. zsoltárban, amely az adventi készülődést az előreszaladás, elébe szaladással fokozza: „menjetek eléje vígassággal” (Zsolt. 100,2.) A készülődés nem csak a bűnbánat és „takarítás” ideje, hanem az örömmel készülése is.

Énekek advent 4. vasárnapjának igéihez.

Fennálló ének: 378,1-2. Adjunk hálát mindnyájan / Ó kegyes Atya Isten

Főének: 301. Új világosság jelenék

Igehirdetés előtti ének: 234,2. (3.) Jer világosság, ragyogj fel nekünk

Ráfelelő ének: 312,2. Jól készítsétek útját

Záró ének: 197. Háladásunkban rólad emlékezünk

K a r á c s o n y

Karácsony előestéje (december 24.) az adventi idő utolsó napja, az ünnep „előszobája”. Tiltások ellenére igen sokáig tartó szokás volt a karácsony éjjeli és másnap hajnali istentisztelet. (Ősi és nem csak egyházi szokás a különleges eseményeket különleges időponttal megünnepelni – gondoljunk a szilveszterre vagy egy érettségi bankettre. Vajon ünneplésre nem fontosabb ok-e a testté létel és a feltámadás éjszakája?)

A karácsony esti-éjszakai istentiszteleten helyet kap a várakozás és az öröm is. Ha lehet, rendhagyó liturgiával és a szokásosnál több énekléssel készülünk! Az első részben a bűneset és az ószövetségi próféciák, a másodikban messiási zsoltárok (2, 19, 45, 48, 72, 85, 89, 96, 97.), a harmadikban az evangélium lehet a vezérfonal, melyet az igeolvasás, imádság és éneklés mellett természetesen ide kapcsolódó versek és (főleg betlehemes) jelenetek gazdagíthatnak. Az újabb keletű népszerű karácsonyi énekek mellett ismerjük meg a régi, kevésbé ismert énekeket (309, 311, 314, 317, 320, 321.) is, melyek magvas, tartalmas szövegükkel valódi drágakövek! Az énekrendbe elsősorban ezekből válogattunk tudva, hogy az újabb népszerű repertoár mindenhol előkerül. Ha lehet, a gyülekezet által is ismert énekek többszólamú feldolgozásait ne csak a kórus szólaltassa meg, hanem 1-1 versbe a gyülekezet is kapcsolódjon be!

A hagyományos evangélium 24-én Máté 1,20b-23., 25-én Lukács 2,1-14., majd 26-án ennek folytatása 15-20. versek. (Lásd Bach Karácsonyi oratóriumának első három része.) Epistola 24-én Zsidók 1,1-6., 25-én Titus 2,11-15., másodnap Titus 3,4-8.

Énekek Karácsony estére (december 24.):

Alkalmas kezdő ének után

Az első részhez (bűnbeesés, próféciák): 314. Jézus születéssel idvességünkre és
311. Szent Ézsaiás

A második részhez megfelelő genfi zsoltárok

A harmadik részhez (karácsonyi történet):

316. Az Istennek szent angyala (részletekben végigénekelhető), majd

327. Ó jöjjetek hívek és 328. Jöjjetek Krisztust dicsérni

Alkalmas helye, például végén: 320. Ez nap nekünk dicséretes nap.

Igen szép gondolat az esti (még inkább az éjszakai) istentisztelet zárásául a 485. reggeli éneket venni – Jézus Krisztus szép fényes hajnal – hisz ez kifejezi, hogy Jézussal jött a világosság e földre, mely a hosszú téli éjszakák fokozatos rövidülése is szépen kifejez.

Énekek Karácsony ünnepére:

Fennálló ének: 320,1. Ez nap nekünk, vagy

96.1-2. Énekeljetek minden népek

Főének: 315. Krisztus Urunknak áldott születésén, vagy
318. Jer mindnyájan örüljünk
Igehirdetés előtti ének: 319. Kezdetben volt az Ige, vagy
311. Szent Ézsaiás (válogatott versek)
Ráfelelő ének: 316,7-8. Nyílj meg szívem / Jertek hát, mi is örvendjünk, vagy más alkalmas
Karácsonyi úrvacsoraosztáshoz ajánlott a szövegében igen tartalmas
314. (Jézus születél),
317. (Jer dicsérjük e szent napon),
321. (Hogy eljött az időknek teljessége) mellett az ősi (1921-ig mindenhol így
szereplő) úrvacsorai éneket:
286. Jer dicsérjük az Istennek Fiát
Záró ének: 320. Ez nap nekünk, vagy
196. Mondjatok dicséretet

K a r á c s o n y n y o l c a d a (Ú j é v)

Újév napjának népi elnevezése (kiskarácsony) ezt a napot, mint karácsony nyolcadik napját a megtestesülés ünnepéhez kapcsolja. E nap latin neve (Circumcisio Domini – Urunk körülmetélése) már a történetre is utal: a született kisded ugyanis e napon kapta a Jézus (=Szabadító) nevet. A névadásnak igen nagy jelentősége volt akkor. Mária ezzel fogadta el, hogy gyermeke Istentől született (Luk. 1,31. és 38.), Zakariás ezzel ismerte el, hogy Isten ígérete beteljesedett (Luk. 1,63-64.). Ezen a napon tehát Jézusra, mint Szabadítóra tekintünk. Erről szól a legősibb újévi énekünk (282.) amit jó lenne minden gyülekezetben megtanulni. Hogy ne csak újévkor ill. az újév első napjaiban lehessen elővenni, az evangélikus énekeskönyv mintájára akár karácsonyi vagy más alkalmas szöveget is kaphatna a jövőben. A polgári időszámítás esztendő-fordulásának megünneplése csak a XIX. században szorította háttérbe a nap egyházi jellegét. Amint láttuk, a régi újévi ének (Nekünk születék mennyei király) nem az évfordulóról, hanem a karácsonyról szól, óév napjára pedig a régi (XIX. század előtti) énekeskönyvek nem is adnak éneket. Énekeskönyvünk két óévi éneke (280., 281.) sajnos a XIX. századi énekszövegek gyengéi közé tartozik. Óév estéjére inkább az énekeskönyv más énekeit ajánljuk. Zsoltárként 90., 103. vagy 121. zsoltár ajánlható, ezen kívül kapjon hangot benne a hálaadás, a könyörgés és az örökkévalóság gondolata.

Énekek óév estéjére:

Fennálló ének: 90,1,7. Tebened bízunk / Taníts meg azért minket kegyelmesen
Főének: 273. Az Úr Istent magasztalom, vagy
266. Egek nagy Királya, magasztalunk téged, vagy
200. Ó maradj kegyelmeddel
Ráfelelő ének a más helyre ki nem jelölt énekek közül választható.
Záró ének: 264. Áldjad én lelkem (a 130. zsoltár parafrázisa), vagy
242. Téged Úr Isten vagy 243. Téged Úr Isten dicsérünk (mindkettő a Te Deum verses változata)

Újév (kiskarácsony) napjának evangéliuma egyetlen bibliai vers (Lukács 2,21.), epistolája (Galata 3,23-29.) pedig a Krisztusba kereszteltetéséről szól.

Énekek újév istentiszteltére:

Fennálló ének: 264,1,3. Áldjad én lelkem, vagy / Áldjad Őt, mert csodaképpen
266,1. Egek nagy Királya, magasztalunk téged

Főének: 282. Nékünk születék mennyei király
Igehirdetés előtti ének: 294,1. Jézus, vígasságom
Ráfelelő ének 283,1. Úr Isten, ki minket
Záró ének: 242. Téged Úr Isten vagy 243. Téged Úr Isten dicsérünk (mindkettő a Te Deum verses változata)

Az újév utáni vasárnapok is a karácsonyi ünnepekör része, melyek a vízkereszt ünnepéhez kapcsolódva Krisztus istenségének bizonyosságairól beszélnek, erre utal vízkereszt eredeti neve epifánia (megjelenés). Az újév utáni első vasárnap története (Máté 3,13-17.) Krisztus megkereszteléséről szól, ahol maga az Atya tesz tanúságot fiáról az égi szózatban és a galamb képében, az epistola pedig (Róma 6,3-11.) a mi Krisztusban való keresztségünkről szól.

Énekek újév utáni vasárnap igéihez:

Fennálló ének: 91,1. Aki a felséges Úrnak
Főének: 282. Nékünk születék mennyei király
Igehirdetés előtti ének: 246,1. Adj Úr Isten nekünk Szentlelket
Ráfelelő ének: 431. Úr Isten, kérünk tégedet
Záró ének: 286. Jer, dicsérjük az Istennek Fiát

V í z k e r e s z t u t á n i v a s á r n a p

Az újév utáni vasárnapok a karácsonyi ünnepekör lezáró része, tematikájuk a vízkereszt ünnepéhez kapcsolódva Krisztus istenségének bizonyosságairól beszélnek, erre utal vízkereszt eredeti neve epifánia – megjelenés. Ebből kiindulva a januári vasárnapokat az egyházi esztendő beosztása szerint vízkereszt utáni – névvel illetjük. (Vízkereszt ünnepének énekei a XVIII. század végéig megtalálhatók az énekeskönyvekben, azóta nálunk elmaradt ez a szép evangéliumi tartalmú ünnep.) Az első vasárnap evangéliumi történetében (Lukács 2,41-52.) a gyermek Jézus bölcsessége és Mennyei Atyjára utaló kijelentései tanúskodnak istenfiúságáról. Az epistola (Róma 12,1-5.) mint már máskor is láttuk, személyes üzenetet hordoz: Jézushoz hasonlóan odaszánod-e magad az ő szolgálatára, az igaz istentiszteletre, az ő megismerésére, az odafelvalókkal törődésre? E vasárnapok énekei főképpen a Fiú Istenről szólnak, melyre a 286. és következő énekek a legalkalmasabbak.

Énekek Vízkereszt utáni vasárnap igéihez:

Fennálló ének: (bevezető igék: Zsolt. 19,15.)
119,1,4. Az oly emberek nyilván boldogok / Hálát adok néked teljes szívből, vagy
84,1. Ó Seregeknek Istene
Főének: 286,1-7. (8-9.) Jer dicsérjük az Istennek Fiát
Igehirdetés előtti ének: 294,1. Jézus, vígasságom
Ráfelelő ének: 472,4. Adj éjt, napot, add át erődet
Záró ének: 197. Hálaadásunkban rólad emlékezünk

V í z k e r e s z t u t á n i u t o l s ó v a s á r n a p

Az újév utáni vasárnapok a karácsonyi ünnepekör lezáró része, tematikájukban a vízkereszt ünnepéhez kapcsolódva Krisztus istenségének bizonyosságairól beszélnek, erre utal vízkereszt eredeti

neve is: epifánia – megjelenés. Ebből kiindulva a januári vasárnapokat az egyházi esztendő beosztása szerint „Vízkereszt utáni” névvel illetjük. (Vízkereszt ünnepének énekei a XVIII. század végéig megtalálhatók az énekeskönyvekben, azóta nálunk elmaradt ez a szép evangéliumi tartalmú ünnep.) Jézus hatalma és istensége rajzolódik ki előttünk e vasárnapok igéiben: a napkeleti bölcsek imádásában, Jézus megkeresztelkedésében, a kánai csodában, a 12 éves Jézus történetében, a leprás meggyógyításában, a tenger lecsendesítésében, a konkoly és a búza példázatában és a megdicsőülés hegyén történt eseményekben.

A Vízkereszt utáni utolsó vasárnap evangéliumának (Máté 17,1-9.) égi szózatában az Atyának ugyanaz a bizonyágtétele szólal meg („ez az én szerelmes fiam...”), amely Krisztus megkeresztelésekor is felhangzott. Ehhez kapcsolódik az a levélrészlet (epistola: 2 Péter 1,16-21.), amelyben Péter apostol bizonyágot tesz az élő Jézusról: a karácsonyi történet nem kitalált mese, hanem élő valóság, mely megrendítette a világot és örök életet szerez a benne hívőknek. Ez az igerészlet is visszautal az atyai szózatra és más prófétai szavakra, melyek nyomán világosság támad és a hajnalcsillag fényében (lásd 296. dicséret) a hit növekedhet bennünk. Ez az egyre növekedő hit és az ebből támadó fény a legnagyobb és legmaradandóbb karácsonyi ajándék, amellyel az adventtel kezdődő és most végződő ünnepkör meggazdagíthatott bennünket.

Énekek Vízkereszt utáni utolsó vasárnap igéihez:

Fennálló ének: (bevezető igék: Zsolt. 97,1-2.)

97,1,7. Az Úr Isten regnál / Szentéhez világát, vagy

98,1. Énekeljete új éneket, vagy

99,1-2. (8.) Az Úr országol

Főének: 296,1, 4-7. Szép tündöklő hajnalcsillag

Igehirdetés előtti ének: 294,1. Jézus, vígasságom

Ráfelelő ének: 294,3. Jézus, Üdvösségem, vagy más alkalmas ének

Záró ének: 297. Ó seregeknek hatalmas királya

H a t v a n a d v a s á r n a p

A Nagyböjt idejét három előkészítő vasárnap előzi meg, melyek közül második az ún. Hatvanadvasárnap. Evangéliuma (Lukács 8,4-15.) a magvető példázata, az epistolában (Korinth. 11,19-12,9.) pedig Pál apostol szól Krisztus küldetésében járó fáradságos munkájáról. Az előző Hetvenedvasárnaphoz hasonlóan a földi vándorút és az Istenre tekintő bizalom csendül ki e vasárnap zsoltárából 44. zsoltárból, melynek 24. verse után „Exurgens” névvel is illetik e napot.

Énekek Hatvanadvasárnap igéihez:

Fennálló ének: (bevezető igék: Zsolt. 44,24-27,2.)

256,1-2. Irgalmazz Úr Isten

Főének: 274. Ki Istenének átad mindent

Igehirdetés előtti ének: 372,1. Könyörödjünk az Istennek Szentlelkének

Ráfelelő ének: 231,4. Igazgass Uram engemet, vagy más alkalmas

Záró ének: 197. Hálaadásunkban rólad emlékezünk

Ö t v e n e d v a s á r n a p

A Nagyböjt idejét előkészítő három vasárnap közül az utolsó az Ötvenedvasárnap, mely latin zsolttárkezdetéről „Esto mihi” névvel is ismeretes („Légy erős kősziklám, ahova mindig mehetek... Zsolt. 71,3.). A vasárnap evangéliumában (Lukács 18,31-43.) Jézus harmadszor jelenti szenvedését tanítványainak és elindul Jeruzsálem felé – a húsvéti ünnepkör jelképes kezdete ez. Erről a tökéletes szeretetről – mely önmaga feladásában és a keresztáldozatban lett teljessé, melyhez a zsolttár igéje szerint is mindig odamenekülhetünk, mint kősziklához, biztos alaphoz – szól az epistola 1. Korinth. 13,1-13. szavaival: a szeretet himnuszával.

Énekek Ötvenedvasárnap igéihez:

Fennálló ének: (bevezető igék: Zsolt. 71,3. és/vagy 31,2.)

62,1,4. Az én lelkem szép csendesen / Azért szívem, reménységed, vagy

91,1. Aki a felséges Úrnak

Főének: 286,1-9. Jer, dicsérjük az Istennek Fiát

Igehirdetés előtti ének: 286,13. Adjad nekünk a te Szentlelkedet

Ráfelelő ének: 459,3. Örök kőszálla állva, vagy

296. Jézusom, ki árva lelkem, vagy

458. Aki értem megnyíltál

Záró ének: 346. Győzhetetlen én kőszálla, vagy

342. Jézus, világ Megváltója

(Bódiss Tamás)